

Gebiedsgerichte quickscan

Gemeente Waddinxveen

Projectadviseur

[redacted] MSc
[redacted] [\[redacted\]@habitus.nl](mailto:[redacted]@habitus.nl)
[redacted]

Rapportage

[redacted] MSc

Documentcode

WADD2023-1-QS-V2

In opdracht van

Gemeente Waddinxveen

Contactpersoon opdrachtgever

mw [redacted]

Opleverdatum

5 maart 2024

Kwaliteitscontrole

[redacted] BSc

Overname, verveelvoudiging of openbaarmaking van dit rapport inclusief foto's is enkel toegestaan met toestemming van de eigenaar (de opdrachtgever) en onder vermelding van de bron.

Dit rapport is met de grootste zorg samengesteld. Desondanks aanvaardt Habitus geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of door toepassing van adviezen. Onze algemene voorwaarden zijn [hier](#) in te zien. Onze privacyverklaring is [hier](#) te vinden. Een verklaring van onze documentcodes is te vinden op [onze website](#).

Adres: Tolnasingel 3 / 2411 PV / Bodegraven

Kvk-nummer [redacted] Btw-nummer: NL861372669B01

www.habitus.nl

INHOUDSOPGAVE

Klik op de titel van een hoofdstuk om direct naar het betreffende hoofdstuk te gaan.

1. INLEIDING & ONDERZOEK	4
2. SMP-GEBIED	7
3. WERKWIJZE EN METHODE	9
4. LITERATUURSTUDIE	12
5. VERKENNEND VELDONDERZOEK EN POTENTIEBEPALING	14
6. VOORKOMEN EN BESCHERMDE FUNCTIES	18
7. CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN	21
BRONVERMELDING	23
BIJLAGEN	24

1. INLEIDING & ONDERZOEK

1.1 Aanleiding

Wegens de toenemende vraag naar de verduurzaming van woonhuizen wil de gemeente Waddinxveen inzicht verkrijgen in de aanwezigheid van beschermde en gebouwbewonende soorten binnen de gemeente. Het is essentieel om inzicht te krijgen in de aanwezige populaties van deze soorten om deze gericht te kunnen beschermen. Met het toepassen van deze kennis worden de aanwezige populaties adequaat beschermd door het nemen van gepaste maatregelen en waar mogelijk versterkt.

Om bovenstaande reden is de gemeente Waddinxveen voornemens om een soortenmanagementplan (SMP) op te stellen. In een SMP wordt beschreven hoe gedurende een langere periode omgegaan dient te worden met aanwezige (beschermde) soorten en hun leefgebied met betrekking tot de geplande activiteiten en ontwikkelingen. Een SMP bestaat uit meerdere onderdelen waar het basisonderzoek een deel van uit maakt. Met een compleet SMP kan gemeentebreed een omgevingsvergunning aangevraagd worden bij het bevoegd gezag. In samenwerking met Habitus stelt de gemeente Waddinxveen in 2024 een SMP op voor de bebouwde kom van de gemeente. De doelstelling hierbij is om voor 2025 de ontheffing aan te vragen.

Het basisonderzoek is een nulmeting waarbij de voorkomende (beschermde) soorten in beeld worden gebracht. De eerste stap van het basisonderzoek is de gebiedsgerichte quickscan. Deze quickscan kan gebruikt worden om de vervolgstappen en de benodigde nadere onderzoeken voor te bereiden.

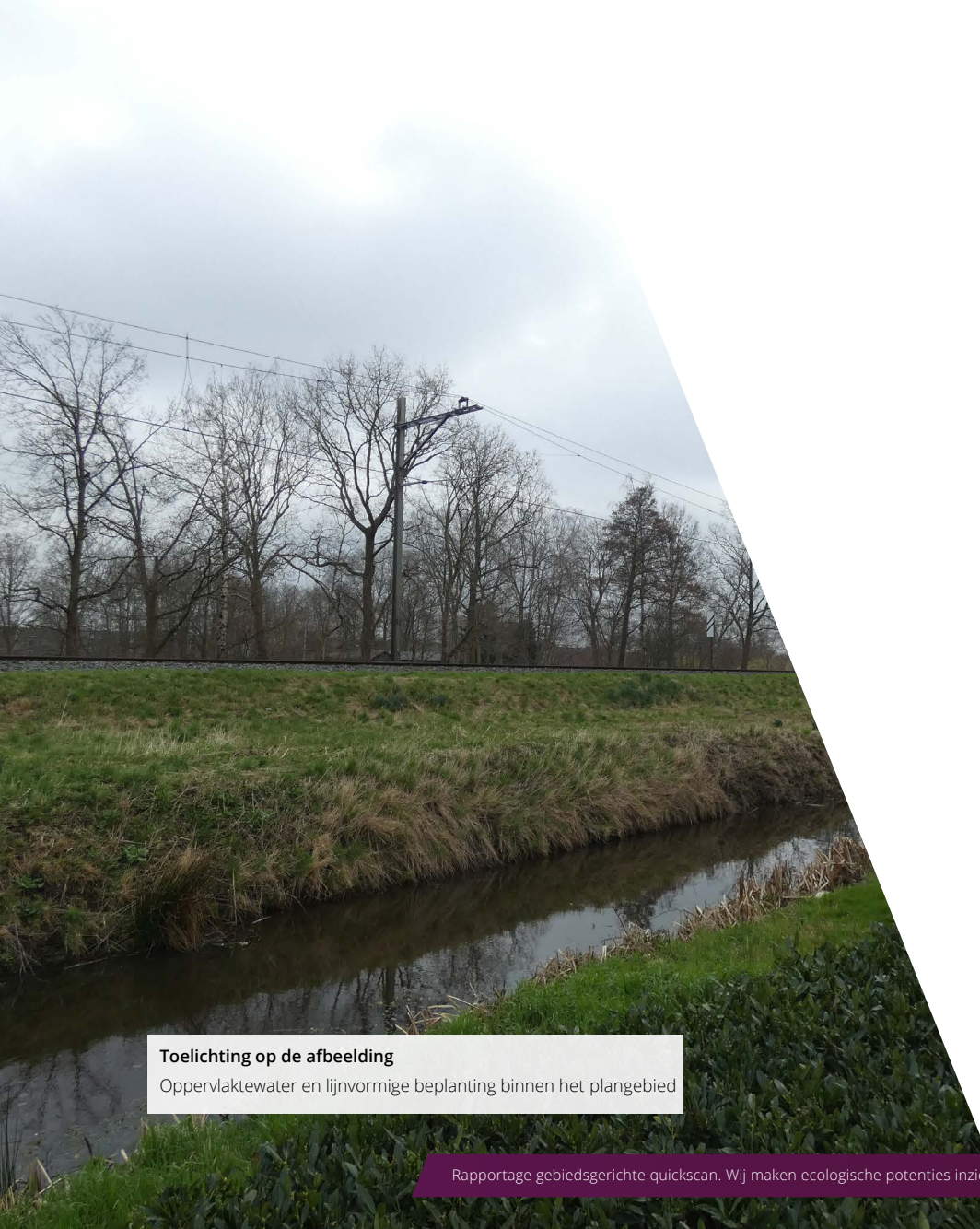
1.2 Doelstelling

De doelstelling van het basisonderzoek, waar de gebiedsgerichte quickscan een onderdeel van is, is om te bepalen welke (beschermde) gebouwbewonende soorten en functies in het SMP-gebied voorkomen. Hierbij wordt het netwerk van de voorkomende soorten in kaart gebracht en de aanwezige kolonies, leefgebieden, nest- en verblijfplaatsen en andere (beschermde) functies vastgesteld. Van de voorkomende soorten wordt een indicatie gegeven van de omvang van de lokale populatie. Tevens worden de knelpunten voor de voorkomende populaties in beeld gebracht en wordt bepaald wat de effecten (positief en negatief) zijn van de voorgenomen activiteiten.

Toelichting op de afbeelding
Bebouwing in het plangebied geschikt voor beschermde soorten

Toelichting op de afbeelding

Oppervlaktewater en lijnvormige beplanting binnen het plangebied

De gebiedsgerichte quickscan is een potentie-inschatting en verkenning van het SMP-gebied. De doelstelling hierbij is om de (potentieel) belangrijke structuren, leefgebieden, en potentiële samenhang van leefgebieden van verschillende (beschermde) soorten in kaart te brengen en om te bepalen welke soorten aanwezig zijn. Op basis van de resultaten wordt bepaald welke soortgerichte onderzoeken noodzakelijk zijn om de in het basisonderzoek gestelde vragen, zie bovenstaande alinea, te beantwoorden. De informatie verkregen uit de quickscan draagt bij aan het opstellen van de onderzoeksmethodiek, onderzoeksinspanning en de verdeling van (eventuele) deelgebieden.

1.3 Werkwijze

Het onderzoek wordt uitgevoerd op basis van de ['Richtlijn soortenmanagementplannen Zuid-Holland'](#) (oktober 2023, omgevingsdienst Haaglanden). De gebiedsgerichte quickscan bestaat uit twee onderdelen: een literatuurstudie en een verkennend veldonderzoek. Het doel van deze onderdelen is om de potentie voor de relevante beschermde soorten en functies in te schatten.

Het literatuuronderzoek bestaat uit het opvragen van waarnemingen van beschermde soorten in de gemeente. Hierbij worden online beschikbare bronnen geraadpleegd (o.a. de NDFF en verspreidingskaarten) maar ook de lokale natuurwerkgroepen en andere partijen welke

relevante gegevens in de gemeente hebben verzameld. Ook worden reeds uitgevoerde ecologische onderzoeken in de gemeente geraadpleegd.

Het verkennend veldonderzoek wordt uitgevoerd om een inschatting te maken van de geschiktheid en potentie van structuren en leefgebieden. Dit wordt vooraf al voor zover mogelijk met behulp van luchtfoto's en Google Streetview ingeschat. Het verkennende veldbezoek zal voornamelijk dienen ter controle van de inschatting én om de potentie van de onzekere locaties te bepalen.

1.4 Reikwijdte

De gebiedsgerichte quickscan is één van de onderdelen van het basisonderzoek. De andere onderdelen van het basisonderzoek betreffen het soortgericht onderzoek en een effectenbepaling. Deze onderdelen zijn niet opgenomen in voorliggend rapport. De gebiedsgerichte quickscan vormt de basis voor deze onderdelen.

Een SMP en gebiedsdekkende vergunning kan in beginsel voor alle soorten worden opgesteld en aangevraagd. Niet voor elke soort wordt echter een vergunning verleend. Het beschadigen en/of vernietigen van kraamverblijfplaatsen van de laatvlieger en/of meervleermuis wordt bijvoorbeeld niet vergund. In de gebiedsgerichte quickscan wordt specifiek gekeken naar de soorten welke in het kader van verduurzaming kunnen worden verwond en/of gedood en waarvan nest-, rust- en verblijfplaatsen kunnen verdwijnen.

Het gaat hierbij om de huismus, gierzwaluw, spreeuw, huiszwaluw en de gewone- en ruige dwergvleermuis. Ook worden de andere vleermuissoorten meegenomen als de laatvlieger en de meervleermuis. Voor deze soorten kan wel een vergunning worden gekregen voor het (tijdelijk) verstoren van individuen en kleine verblijfplaatsen.

Het is echter wel van groot belang dat soorten die zich momenteel niet lenen voor een SMP-omgevingsvergunning wél meegenomen worden tijdens het basisonderzoek. Hiermee kan worden bepaald welke (beschermde) soorten en functies in het SMP-gebied voorkomen en kunnen deze belangrijke en kwetsbare functies en verblijfplaatsen gericht worden beschermd.

Vogels met een jaarrond beschermd nest zijn opgedeeld in verschillende categorieën, waarbij nesten van soorten van categorie 1 t/m 4 jaarrond beschermd zijn. Nesten van categorie 5-soorten zijn alleen jaarrond beschermd indien er geen direct geschikte alternatieven beschikbaar zijn gelijk in aard, omvang en kwaliteit. Om deze reden worden gebouwbewonende categorie 5-soorten als spreeuw en huiszwaluw meegenomen binnen dit basisonderzoek. Voor zowel spreeuw als huiszwaluw geldt dat de landelijke staat is beoordeeld als 'Zeer ongunstig' (Foppen, R & Vogel, R., 2022).

De SMP richt zich op de volgende werkzaamheden welke binnen de gemeente uitgevoerd: na-isolatie van gebouwen in eigendom van de gemeente en de in de gemeente aanwezige woningen. Het zwaartepunt ligt hierbij op de woningen. De woningen betreffen zowel woningen in eigendom van particulieren als ook woningen in bezit van bijvoorbeeld woningcorporaties. Andere werkzaamheden als sloop, nieuwbouw, herinrichting van de buitenlijke ruimte en de plaatsing van bijvoorbeeld een dakkapel of zonnepaneel komen niet onder de SMP te vallen. Voor deze werkzaamheden dient een onderzoek uitgevoerd te worden conform het op dat moment geldende vleermuisprotocol.

De gemeente Waddinxveen heeft een SMP nodig om de duurzaamheidsdoelstellingen te behalen en tegelijkertijd niet in strijd te handelen met de Omgevingswet. De Gemeente Waddinxveen wil dat zoveel mogelijk inwoners hun woning verduurzamen. Na-isolatie helpt daarbij. De Gemeente Waddinxveen biedt subsidie en collectieve inkoopacties aan voor verduurzaming. Momenteel kan dat niet voor na-isolatie. Daardoor loopt de verduurzamingsopgave vertraging op. Dit probleem wil de gemeente oplossen met een SMP. Wanneer de (Pre) SMP ontheffing is verkregen wordt een collectieve inkoopactie gestart en er wordt een subsidieregeling voor na-isolatie opgesteld.

Financiering van het SMP met SPUK middelen kan alleen plaatsvinden als er een directe relatie is met verduurzaming. Daarom vallen dakkapellen e.d. niet binnen de scope. Bij nieuwbouw en sloop geldt het reguliere traject waarbinnen ecologisch onderzoek standaard wordt uitgevoerd. Dit valt dus ook niet binnen de scope van dit project.

1.4 Criteria

Op dit onderzoek zijn de volgende criteria van toepassing:

- Het onderzoek is uitgevoerd door deskundige ecologen met een hbo of wo opleiding op ecologisch gebied, zoals, (toegepaste) biologie, dierecologie of bos -en natuurbeheer.
- Het onderzoek is uitgevoerd door een onafhankelijk adviesbureau. Habitus verklaart hierbij geen enkel belang te hebben bij de uitkomst van het onderzoek. Ook heeft iedere vaste medewerker de [ethische gedragscode](#) ondertekend en beloofd hiernaar te handelen.
- Het onderzoek voldoet aan onze eigen proces- en kwaliteitseisen. Bekijk deze [hier](#).

2. SMP-GEBIED

2.1 SMP-gebied

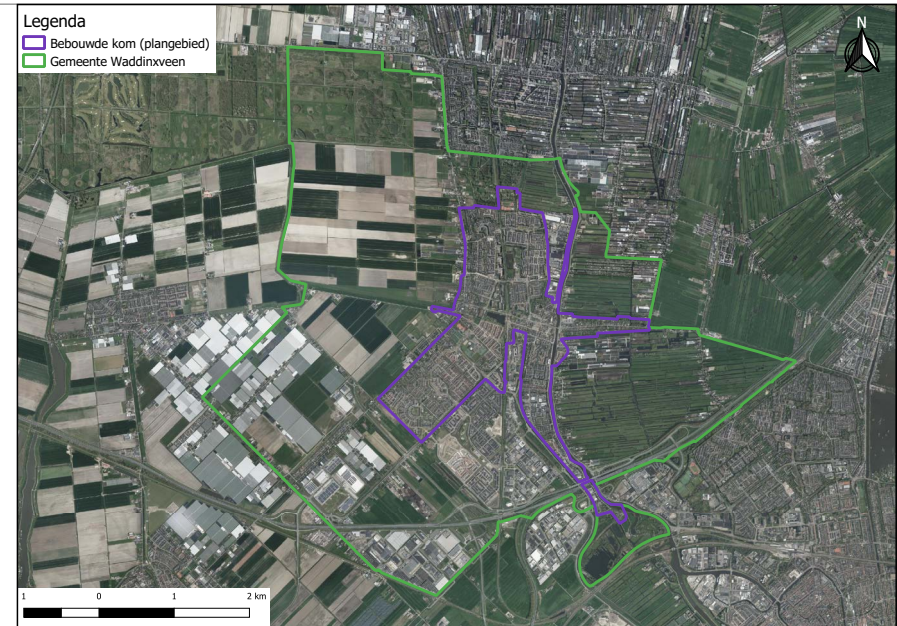
Het SMP-gebied is gelegen in de gemeente Waddinxveen (Zuid-Holland). De begrenzing van het plangebied betreft de bebouwde kom als is vastgesteld in het bestemmingsplan 'Bebouwde Kom 2015' waarmee door de besluitvormende raad is ingestemd op 16 december 2015 (registratienummer: RV/15/00473). De begrenzing van het plangebied is weergegeven in Figuur 1. Hierbij is in paars de bebouwde kom aangegeven en in groen de gemeentegrens. De bebouwde kom betreft het onderzoeksgebied en het gebied waarvoor uiteindelijk de gebiedsdekkende vergunning wordt aangevraagd. Naar dit gebied wordt vanaf dit punt gerefereerd als plangebied. De gemeente Waddinxveen bestaat uit een enkele dorpskern: Waddinxveen. De gemeente telt in februari 2024 circa 33.845 inwoners (bron: <https://waddinxveen.incijfers.nl/dashboard/>) en heeft een totale oppervlakte van 2.940 hectare, waarvan 2.777 hectare land en 163 hectare water.

Bebouwing

Binnen de gemeente zijn 15.652 gebouwen aanwezig. Hiervan bestaan 13.408 gebouwen uit woningen. Van de woningen bestaat 69,1% uit eengezinswoningen, de overige 30,9% bestaat uit meergezinswoningen. De overige gebouwen hebben diverse functies. Het gaat om de functies bijeenkomst (3,3%), gezondheidszorg (1,2%), industrie (25,0%), kantoor (5,9%), onderwijs (0,4%), sport (0,4%), winkel (8,1%), meerdere functies (6,7%) en overig (49,1%).

Van de aanwezige woningen met een geregistreerd energielabel zijn er 3.602 met een energielabel van A tot A+++. 4.716 woningen hebben een energielabel van B tot D. De overige woningen hebben een energielabel van E tot G. In totaal heeft 88,9% van de woningen een energielabel van minimaal D, dit is hoger dan het landelijke gemiddelde van 85,3%. De meeste woningen hebben een A tot A+++ label. De overgrote meerderheid van de woningen is aangesloten op aardgas (90,4%).

Binnen het plangebied bestaat de bebouwing voornamelijk uit rijtjeshuizen met schuine daken (dakpannen). Binnen de kernen zijn tevens hoogbouw, grotere gebouwen als scholen en kerken en gebouwen met een industriële- of winkelfunctie aanwezig. Buiten het plangebied bevinden zich gebieden met kassenbouw en industrie. Daarnaast zijn buiten, en deels binnen, het plangebied vrijstaande boerderijen aanwezig.

Figuur 1: het plangebied is paars omrand en omvat de gehele bebouwde kom. De gemeentegrens is aangegeven in groen (PDOK, 2023).

Bedrijventerreinen, winkelcentra en wegen

Binnen de gemeente bevinden zich meerdere bedrijventerreinen. Dit kunnen bedrijventerreinen zijn waar meerdere bedrijven zijn bevestigd of het terrein van een enkel bedrijf. De grotere bedrijventerreinen bevinden zich in de zuidelijke en zuidwestelijke hoek van de gemeente (buiten het plangebied) en binnen de plangebied nabij de Zuidkade. Gezien slechts een klein deel van het plangebied bestaat uit bedrijventerrein en daarbinnen enkele woonhuizen aanwezig zijn wordt het niet noodzakelijk geacht deze delen uit te sluiten van de SMP. Binnen het plangebied bevinden zich meerdere winkelcentra of panden met een winkelfunctie.

Binnen de gemeente is een deel van de A12 gelegen. De grotere wegen binnen de gemeente betreffen de N207, N451, N453, N455 en de N457. Met uitzondering van de N457 loopt elk van de aangegeven delen deels door het plangebied.

Natuurgebieden

Binnen de gemeente bevinden zich meerdere natuurgebieden. In het zuidelijke deel van de gemeente is t' Weegje gelegen. Het gebied beslaat circa 60 hectare en bestaat uit een veenplas met omliggend gelegen veenweidegebied. Ten noorden van de dorpskern is het Gouwebos gelegen en de Voorofsche polder gelegen. Het Gouwebos is een bos- en waterrijk gebied, de Voorofsche polder bestaat uit veenweidegebied. In de noordwestelijk hoek van de gemeente licht het Bentwoud. Het Bentwoud is een nieuw bosgebied waarvan de inrichting in 2016 is afgerond. Deze gebieden liggen buiten het plangebied maar kunnen belangrijk zijn als foerageergebied voor beschermde soorten welke voorkomen binnen het plangebied.

Agrarisch gebied en kassenbouw

Rondom de dorpskern is agrarisch gebied gelegen met veeteelt en akkerbouw. In het westen en zuidwesten van de gemeente bevinden zich grotere gebieden met kassenbouw. Deze gebieden vallen buiten het plangebied.

Omgeving

Ten noorden van de gemeente is de gemeente Alphen aan den Rijn gelegen, ten oosten betreft het de gemeente Bodegraven-Reeuwijk. Ten zuidoosten en zuidwesten liggen respectievelijk de gemeenten Gouda en Zuidplas. Ten noorden van de gemeente ligt de dorpskern van Boskoop en de omliggende teeltgebieden. Ten zuidoosten van de gemeente ligt direct de kern van Gouda. Ten zuiden en westen van de gemeente ligt agrarisch gebied in de vorm van veeteelt, akkerbouw en kassen.

Toelichting op de afbeelding
Hoogbouw geschikt als massawinterverblijfplaats

3. WERKWIJZE EN METHODE

3.1 Literatuurstudie

De literatuurstudie bestaat uit drie onderdelen:

1. Het raadplegen van databanken;
2. Het raadplegen van eerder uitgevoerde onderzoeken;
3. Het raadplegen van betrokken partijen.

In onderstaande paragrafen wordt ingegaan op de methode van deze onderdelen. Het doel van de literatuurstudie is om inzicht te krijgen in welke data reeds bekend is binnen de gemeente Waddinxveen. Om de uiteindelijk verzamelde data inzichtelijk te maken wordt de verkregen data weergegeven op kaarten. De focus van de data ligt op de soorten die zich kwalificeren voor het SMP, namelijk de gebouwbewonende soorten. Het gaat dan om de huismus, gierzwaluw, vleermuizen, en voor de volledigheid worden de gebouwbewonende categorie 5-soorten met zeer slechte staat van instandhouding ook meegenomen (spreeuw en huiszwaluw).

3.1.1 Raadplegen van databanken

Om inzicht te krijgen in het voorkomen van soorten binnen en rond het plangebied worden verspreidingskaarten van de zoogdiervereniging en SOVON geraadpleegd. Voor inzicht in waarnemingen van soorten wordt de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) geraadpleegd. Deze databank combineert data van meer dan 100 andere databanken, valideert deze data en wordt dagelijks aangevuld met recente waarnemingen. Hierbij wordt de data van de afgelopen 5 jaar geraadpleegd. Er wordt gekeken naar de waarnemingen binnen het plangebied en 1 kilometer buiten het plangebied. De volgende zoekopdrachten worden uitgevoerd:

1. Waarnemingen van beschermde soorten van de Habitatrichtlijn (Artikel 11.46 Bal) en Andere soorten (Artikel 11.54 Bal);
2. Waarnemingen van huismus, gierzwaluw, spreeuw en huiszwaluw onder de Vogelrichtlijn (Artikel 11.34 Bal);
3. Alle waarnemingen van de volgende losse soort(groep)en: huismus, gierzwaluw, vleermuizen, huiszwaluw en spreeuw.

Deze zoekopdrachten kunnen informatie verstrekken over waar bepaalde soorten voorkomen. Relevante data wordt op kaarten weergegeven om het reeds bekende voorkomen inzichtelijk te maken. Geen data betekent echter niet dat een soort daar niet voorkomt.

Toelichting op de afbeelding
Bebouwing in het plangebied geschikt voor beschermde soorten

3.1.2 Raadplegen van eerder uitgevoerde onderzoeken

Onderzoeksrapporten kunnen informatie verschaffen over de aanwezigheid van soorten binnen de gemeente. Eerder uitgevoerde onderzoeken worden daarom bekeken en de relevante data wordt opgenomen in de kaarten. Er wordt kritisch gekeken of bijvoorbeeld soortgericht onderzoek voldoet aan de bestaande protocollen (Netwerk Groene Bureaus) en/of kennisdocumenten (Blj12). Er is gekozen om alleen relevante waarnemingen over te nemen, namelijk nestwaarnemingen, verblijfswaarnemingen, essentiële vliegroutes en foerageergebieden en waarnemingen van zeldzame soorten.

De opdrachtgever verstrekt de bij hun bekende en relevante natuuronderzoeken. Daarnaast wordt er via het internet gezocht op gepubliceerde rapporten. Er worden alleen rapporten geraadpleegd die niet ouder zijn dan 5 jaar. De aangeleverde rapporten bestaan uit quickscans, soortgericht onderzoek, activiteitenplannen en besluiten van het bevoegd gezag.

3.1.3 Raadplegen van betrokken partijen

Lokale (werkgroepen) en natuurverenigingen bezitten vaak veel informatie over het voorkomen van bepaalde soorten. Het raadplegen van dergelijke groepen of personen kan daarom zeer waardevolle data opleveren, en zorgt er tevens voor dat ze zich betrokken voelen bij het SMP-proces. Daarom wordt vroeg in het basisonderzoeksproces contact gezocht met relevante partijen en/of personen, die mogelijk relevante natuurkennis hebben over de gemeente Waddinxveen.

Binnen de gemeente Waddinxveen is de IVN-afdeling van IJssel en Gouwe werkzaam. Daarnaast wordt contact opgenomen met de Stichting Zoogdierenwerkgroep Zuid-Holland welke waarnemingen van vleermuizen verzamelt van onder andere gemeenten in Zuid-Holland. Staatsbosbeheer en het Zuid-Hollands landschap hebben beide gebieden in beheer binnen de gemeente. Er zal gevraagd worden of deze partijen personen interesse hebben in het delen van hun data. Met leden van het IVN wordt indien benodigd een fysiek overleg gepland. Overige partijen en/of personen wordt gevraagd of ze via de mail data kunnen aanleveren.

3.2 Potentie bepaling en verkennend veldonderzoek

In onderstaande paragrafen wordt de methode voor de potentiebepaling van gebouwbewonende soorten en verkennend veldonderzoek beschreven.

3.2.1 Potentiebepaling (bureauonderzoek)

Het doel van het basisonderzoek is om de potentie voor gebouwbewonende soorten te bepalen binnen het plangebied. Hiermee kan in de voorbereiding van het soortgericht onderzoek bijvoorbeeld de clustergrootte en onderzoeksinspanning worden bepaald. Omdat het basisonderzoek op een grote schaal wordt uitgevoerd kan redelijkerwijs niet elk gebouw bekeken worden in een veldbezoek om de exacte potentie te bepalen. Dit is bij een reguliere quickscan wel gebruikelijk. Daarom worden de volgende aannames gedaan tijdens de potentiebepaling:

1. Gebouwen met dakpannen zijn altijd geschikt voor nesten van huismus en gierzwaluw en verblijfplaatsen van vleermuizen. De onderbouwing hiervoor is dat huismusnesten en gierzwaluwnesten voornamelijk gevonden worden in gebouwen met dakpannen. Verder hebben dakpannen veelal kieren, waar vleermuizen onder kunnen kruipen. Daarom is er besloten dat dakpanbebouwing altijd potentie heeft voor nesten van huismus en gierzwaluw en verblijfplaatsen voor vleermuizen. De huismus en gierzwaluw kunnen ook tot broeden komen in gebouwen zonder dakpannen, deze gebouwen worden echter minder geschikt geacht.
2. Gebouwen met openingen (stootvoegen, boeiborden etc) zijn geschikt voor verblijfplaatsen van vleermuizen. De onderbouwing hiervoor is dat niet elke spouwmuur met bijvoorbeeld een endoscoop kan worden geïnspecteerd. Tevens wordt geen onderscheid gemaakt in grootte van geschikte openingen voor vleermuizen.
3. Hoogbouw of ander groot complex met geschikte openingen en voldoende oppervlakte aan geschikte muren wordt geschikt geacht als massawinterverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis.
4. Bedrijventerreinen en gebieden met kassenbouw worden beperkt geschikt geacht voor beschermde soorten wegens het lage aanbod aan geschikte verblijfplaatsen en functioneel leefgebied. Gebieden met kassenbouw zorgen daarnaast voor veel verstoring middels het aanwezige licht. De kassengebieden en een groot deel van de bedrijventerreinen vallen buiten het plangebied. Binnen het plangebied zijn bedrijventerreinen in beperkte mate aanwezig.
5. Boerderijen in het buitengebied worden geschikt geacht voor vleermuizen, huismus, spreeuw, huiszwaluw en gierzwaluw. Boerderijen vallen grotendeels buiten het plangebied. Enkele boerderijen aan de randen van de dorpskern vallen binnen het plangebied.

Toelichting op de afbeelding

Oppervlaktewater en lijnvormige beplanting binnen het plangebied

De eerste stap in de potentiebepaling is om de potentie in te schatten vanaf luchtfoto's en met behulp van Google Streetview. Gebouwen met dakpannen zullen worden aangekaart als geschikt voor huismus, gierzwaluw en vleermuizen. Gebouwen met platte daken worden vervolgens met behulp van Google Streetview bekeken om te bepalen of open stootvoegen of andere geschikte openingen aanwezig zijn. Indien er openingen zichtbaar zijn, wordt aangenomen dat er een spouwmuur aanwezig is en deze gebouwen potentie hebben voor vleermuisverblijfplaatsen. Deze gebouwen worden minder geschikt geacht voor de huismus en gierzwaluw. Bekend is dat deze soorten ook bij dit soort panden tot broeden komen waardoor ze niet ter plaatse kunnen worden uitgesloten. Andere type bebouwing wordt tevens met Google Streetview bekeken om te bepalen wat de potentie van het gebouw is.

Er zullen locaties zijn waarvan de potentie niet met zekerheid kan worden bepaald, bijvoorbeeld omdat deze niet zichtbaar zijn met Google Streetview en/of vanaf de luchtfoto niet bepaald kan worden wat voor type bebouwing het is. In dat geval zal deze locatie gemarkeerd worden als "onzeker" en worden bekeken tijdens het verkennend veldonderzoek.

Het online bepalen van de potentie zal leiden tot een concept-potentiebepaling. Na het verkennend veldbezoek wordt indien nodig de potentiebepaling aangepast, en zal de definitieve potentiebepaling opgemaakt worden.

3.2.2 Verkennend veldonderzoek

Het verkennend veldonderzoek vindt plaats na het bepalen van de potentie op basis van de luchtfoto en Google Streetview. Tijdens het verkennend veldonderzoek wordt grofweg door het gehele plangebied gereden, worden foto's gemaakt van bebouwing en wordt gekeken naar groene en blauwe structuren (watergangen, bosgebieden, openbaar groen etc). Ook worden alle locaties waar de potentie tijdens het bureauonderzoek niet van te bepalen was bezocht. In het veld wordt er vervolgens bepaald wat de potentie is met betrekking tot gebouwbewonende soorten. Indien de potentie onzeker is wordt er vanuit gegaan dat het gebouw geschikt is.

Tevens wordt tijdens het verkennend veldonderzoek een controle uitgevoerd van de vooraf bepaalde potenties. In wijken met veel vergelijkbare bebouwingsstructuren (woonblokken, flats, etc.) wordt representatieve bebouwing bezocht ter verificatie van de bevindingen tijdens het bureauonderzoek.

4. LITERATUURSTUDIE

In dit hoofdstuk wordt de aangeleverde informatie van de geraadpleegde bronnen beschreven. De geraadpleegde bronnen zijn hieronder weergegeven.

- de Nationale Database Flora en Fauna (NDFF);
- de verspreidingskaarten van de Zoogdiervereiniging, SOVON en de Vogelbescherming;
- de lokale natuurwerkgroepen;
- reeds uitgevoerde ecologische onderzoeken.

4.1 Verzamelde informatie

In onderstaande paragrafen is per bron de verzamelde informatie beschreven. Bij het verzamelen van de informatie is gelet op de actualiteit, relevantie, betrouwbaarheid en accuraatheid van de gegevens. Per bron is de beoordeling hiervan beschreven.

4.1.1 Nationale Database Flora en Fauna

In de NDFF zijn recente waarnemingen bekend van verschillende soorten vleermuizen binnen de gemeente Waddinxveen, namelijk: bosvleermuis, gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, meervleermuis en de tweekleurige vleermuis. De kaarten waar de spreiding van deze waarnemingen overzichtelijk wordt weergegeven is opgenomen in [Bijlage 2A tot en met 2F](#). De waarnemingen uit de NDFF zijn afkomstig van de Jaarrond Tuintelling, losse waarnemingen vanuit waarneming.nl of uit protocolair onderzoek.

Van de soorten huismus, gierzwaluw, spreeuw en huiszwaluw zijn recente nestindicatieve waarnemingen bekend in de gemeente Waddinxveen. De spreiding van deze waarnemingen over het gebied worden in kaarten overzichtelijk weergegeven in [Bijlage 2G](#) (huismus), in [Bijlage 2H](#) (spreeuw), in [Bijlage 2I](#) (gierzwaluw) en in [Bijlage 2J](#) (huiszwaluw). De waarnemingen uit de NDFF zijn afkomstig van de Jaarrond Tuintelling, losse waarnemingen vanuit waarneming.nl, Sovon of uit protocolair onderzoek.

Verder zijn binnen de gemeente Waddinxveen recente waarnemingen bekend van overige soorten die beschermd zijn onder de Habitatrichtlijn (Artikel 11.463 Bal), namelijk: bever, muurhagedis en de rugstreeppad. Geen daarvan gebouwde bewonende soorten. Er zijn hierbij waarnemingen bekend van: RAVON, de Zoogdiervereiniging, losse waarnemingen vanuit waarneming.nl of uit protocolair onderzoek. Deze soorten vallen buiten het SMP-onderzoek.

4.1.2 Verspreidingskaarten

De verspreidingskaarten van de zoogdiervereiniging, SOVON en verspreidingsatlas.nl zijn geraadpleegd om te bepalen of de soorten die zich kwalificeren voor een SMP voorkomen in de gemeente Waddinxveen. Hieruit is gebleken dat de volgende vleermuissoorten voorkomen: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis, rosse vleermuis, baardvleermuis, watervleermuis, meervleermuis en tweekleurige vleermuis. De gemeente Waddinxveen valt daarnaast binnen het verspreidingsgebied van de huismus, spreeuw, gierzwaluw en huiszwaluw.

4.1.3 Lokale natuurwerkgroepen

Van de lokale afdeling van de IVN zijn geen relevante waarnemingen ontvangen.

4.1.4 Ecologische onderzoeken

Binnen de gemeente Waddinxveen zijn meerdere nader ecologische onderzoeken bekend. Een groot deel van de data afkomstig uit deze onderzoeken is reeds opgenomen in de NDFF en opgenomen in de tekeningen in de bijlage. Het betreft onder andere onderzoeken van Bureau Schenkeveld, Watersnip Advies en Ecoresult. Daarnaast zijn onderzoeken bekend waarbinnen geen relevante waarnemingen zijn gedaan.

4.2 Conclusie literatuurstudie

Op basis van de verzamelde gegevens zijn kaarten gemaakt waarop recente waarnemingen (van de afgelopen 5 jaar) van gebouwde bewonende soorten staan weergegeven. Deze verspreidingskaarten staan weergegeven op de tekeningen in [Bijlage 2](#).

Op basis van deze verspreidingskaarten kan worden bekeken waar waarnemingen van soorten die relevant zijn voor een SMP bekend zijn. Deze verspreidingskaarten bieden overigens geen volledig beeld van de daadwerkelijke verspreiding van de betreffende soorten binnen de gemeente.

Uit de verspreidingskaarten van SOVON, de Zoogdiervereiniging en verspreidingsatlas.nl blijkt dat aanwezigheid van soorten als water- en baardvleermuis wel worden verwacht, ondanks dat deze soorten niet volgen uit de data van het NDFF, lokale natuurwerkgroepen en eerder uitgevoerde onderzoeken.

Toelichting op de afbeelding

Hoogbouw geschikt als massawinterverblijfplaats

Ook de kleine dwergvleermuis is te verwachten binnen de gemeente. Een verklaring voor het missen van deze soorten in de data is dat dit relatief zeldzame en/of niet makkelijk te inventariseren soorten zijn. Hierdoor worden ze snel gemist.

De gemaakte verspreidingskaarten in de bijlage vormen handvatten om te bekijken waar in de gemeente beschermde functies van relevante soorten redelijkerwijs verwacht kunnen worden. Op basis hiervan kan bijvoorbeeld clustergrootte of onderzoeksinspanning voor het SMP-onderzoek bepaald worden.

5. VERKENNEND VELDONDERZOEK EN POTENTIEBEPALING

In dit hoofdstuk worden de bevindingen uit het verkennend veldonderzoek beschreven. Op basis van de bevindingen wordt een potentiebepaling voor de beschermde soorten opgesteld.

5.1 Bevindingen verkennend veldonderzoek

In onderstaande paragrafen is een inschatting van geschiktheid en potentie van de in de gemeente aanwezige structuren en leefgebieden gegeven. Daarnaast is de bereikbaarheid en overzichtelijkheid van het SMP-gebied beschreven. In [Bijlage 3](#) zijn de relevante gegevens opgenomen.

5.1.1 Potentie gebouwen

Tijdens het verkennend veldonderzoek is grofweg door de gehele gemeente Waddinxveen gereden om de potentie voor gebouwbewonende en beschermde soorten te bepalen. Van deze resultaten is een potentiekaart gemaakt en deze is weergegeven in [Figuur 2 en 3](#). De potentiekaart is enkel gemaakt van het plangebied. Van vergelijkbare eenheden is bepaald wat de potentie is voor vleermuizen, huismussen, gierzwaluwen en broedvogels (zonder jaarrond beschermd nest). De volgende type eenheden is veelal aangetroffen:

- Rijtjeshuizen met dakpannen. De dorpskern van Waddinxveen bestaat voornamelijk uit dit type bebouwing. Binnen de dorpskern is sporadisch ongeschikte bebouwing aanwezig voor de beschermde soorten. Gezien de beperkte mate waarin deze voorkomen zijn deze niet weergegeven in de potentiekaart.
- Woningen in lintbebouwing, betreffen voornamelijk huizen met dakpannen. Deze woningen vallen deels binnen het plangebied.
- Hoogbouw in de vorm van flats en appartementencomplexen. Deze zijn veelal geschikt voor vleermuizen wegens de aanwezige openingen als stootvoegen. Op de potentiekaart is aangegeven welke hoogbouw geschikt is al massawinterverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis. Hoogbouw is sporadisch geschikt voor huismus en gierzwaluw.
- Vrijstaande boerderijen (voornamelijk met dakpannen) en eventueel schuren op het terrein. Niet elke vrijstaande boerderij heeft momenteel nog een agrarische functie. Dit type bebouwing is deels aanwezig binnen het plangebied.
- Gebieden met kassenbouw. Bij de kassen zijn vaak woningen aanwezig met dakpannen en eventueel schuren. Deze vallen buiten het plangebied.

- Gebouwen opgebouwd uit voornamelijk staal en glas ter plaatse van de industrieterreinen. Sporadisch zijn binnen de industriegebieden woonhuizen of andere gebouwen met dakpannen of stenen muren aanwezig.

5.1.2 Potentie leefgebieden

Vooraf aan het verkennend veldbezoek is met behulp van luchtfoto's een inschatting gemaakt waar in de gemeente potentieel belangrijke structuren aanwezig zijn voor de relevante SMP-soorten. Er is hierbij gelet op de aanwezigheid van foerageergebied en vliegroutes voor verschillende soorten vleermuizen. Aanvullend is gelet op de aanwezigheid van functioneel leefgebied in de wijken voor een soort als huismus. Het verkennend veldbezoek is gebruikt ter validatie van de uitgevoerde potentiebeoordeling op basis van luchtfoto's. Het zwaartepunt van deze potentiebeoordeling lag op de aanwezige groenstructuren waar gefoerageerd kan worden en de watergangen welke dienst kunnen doen als vliegroute. Bij uitvoering van het SMP-onderzoek wordt zichtbaar op welke locaties het toevoegen of versterken van deze structuren gewenst is om de connectiviteit van verblijfplaatsen en geschikt foerageergebied voor vleermuizen en huismus (verbinden van kolonies) te vergroten.

Binnen het plangebied is over het algemeen openbaar groen ruimschoots aanwezig. Tevens is lijnvormige beplanting aanwezig welke geschikt zijn als vliegroute voor vleermuizen. Daarnaast is in de kernen oppervlaktewater aanwezig in de vorm van sloten en vijvers. Buiten de kern zijn meerdere natuurgebieden aanwezig welke zeer geschikt zijn voor vleermuizen om te foerageren. Het betreft t' Weegje, het Gouwebos, de Voorofschepolder en het Bentwoud. Binnen de gemeente bevinden zich tevens meerdere langgerekte wateren welke geschikt zijn als vliegroute voor vleermuizen. Hierbij kan worden gedacht aan de Gouwe en de grotere en langgerekte sloten.

5.1.3 Bereikbaarheid en overzichtelijkheid

Tijdens het veldbezoek is vastgesteld dat verschillende delen van het plangebied in principe ontoegankelijk of beperkt toegankelijk zijn. Op de volgende locaties worden knelpunten verwacht op het gebied van bereikbaarheid en overzichtelijkheid voor het SMP-onderzoek:

- bebouwing op industrieterreinen;
- lintbebouwing (langs de brugweg) en bebouwing op woonerven;
- bebouwing grenzend aan water.

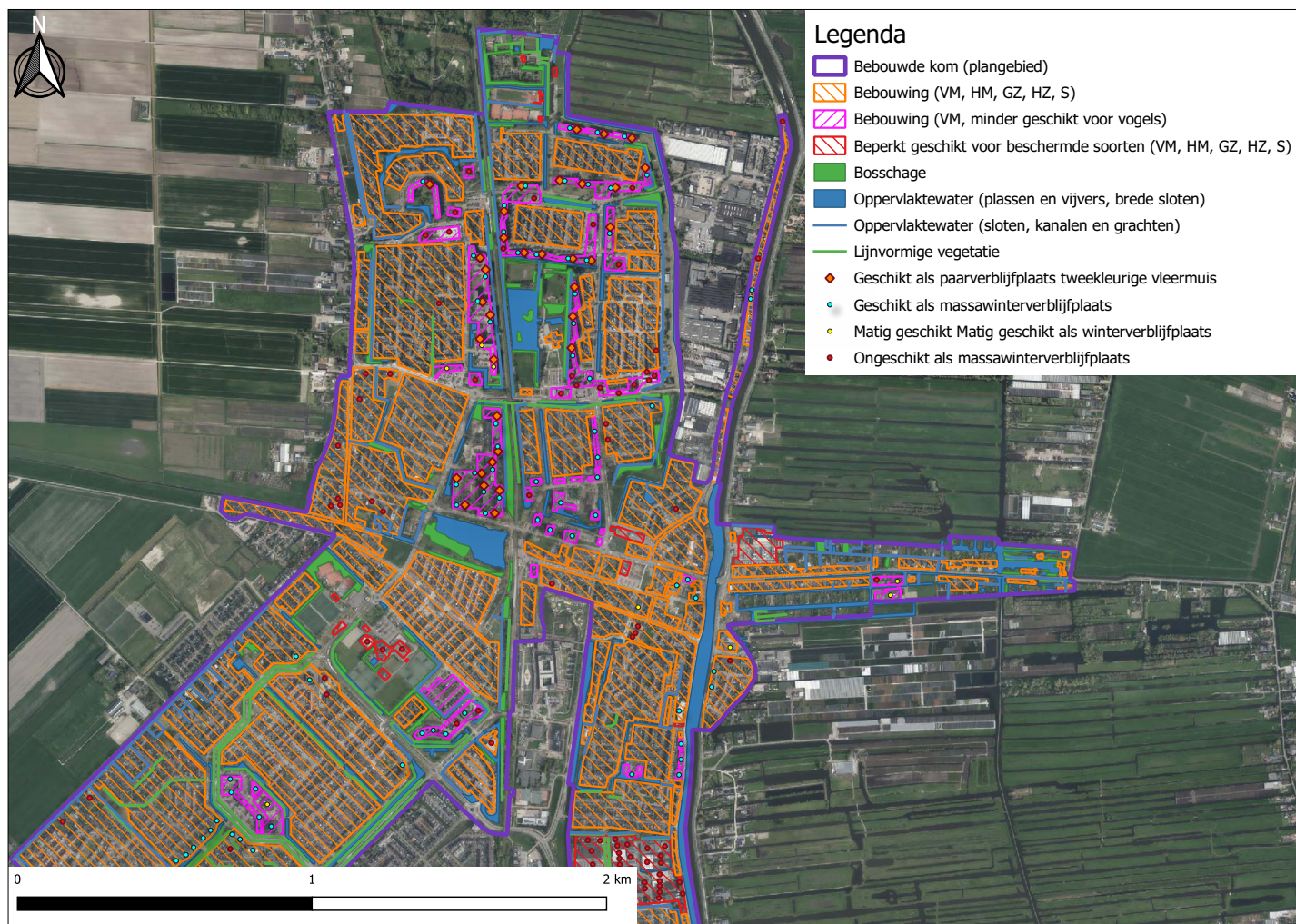
Een aantal gebouwen op industrieterreinen heeft grote, eigen terreinen en is omheind. Hierdoor kan vanaf de openbare weg niet altijd alle geschikte gevels worden overzien. Voor lintbebouwing (langs de Brugweg) en bebouwing op woonerven geldt ook dat deze bebouwing slechts deels te onderzoeken is vanaf de openbare weg, vanwege de aanwezigheid van (afgeschermd) privéterrein en/of lange opritten. Hierdoor is het moeilijk deze bebouwing op een efficiënte wijze te implementeren binnen het SMP-onderzoek. Indien deze meegenomen worden tijdens het SMP-onderzoek zal er extra onderzoeksinspanning en toestemming van eigenaren benodigd zijn, in combinatie met een goede coördinering van het onderzoek.

Bij bebouwing of woningen waarbij het terrein of de (achter)tuinen grenzen aan een watergang, kunnen vaak ook niet alle gevels vanaf de openbare weg worden onderzocht. Dit is veelal het geval bij bebouwing aan de randen van woonwijken.

Toelichting op de afbeelding
Hoogbouw geschikt als massawinterverblijfplaats

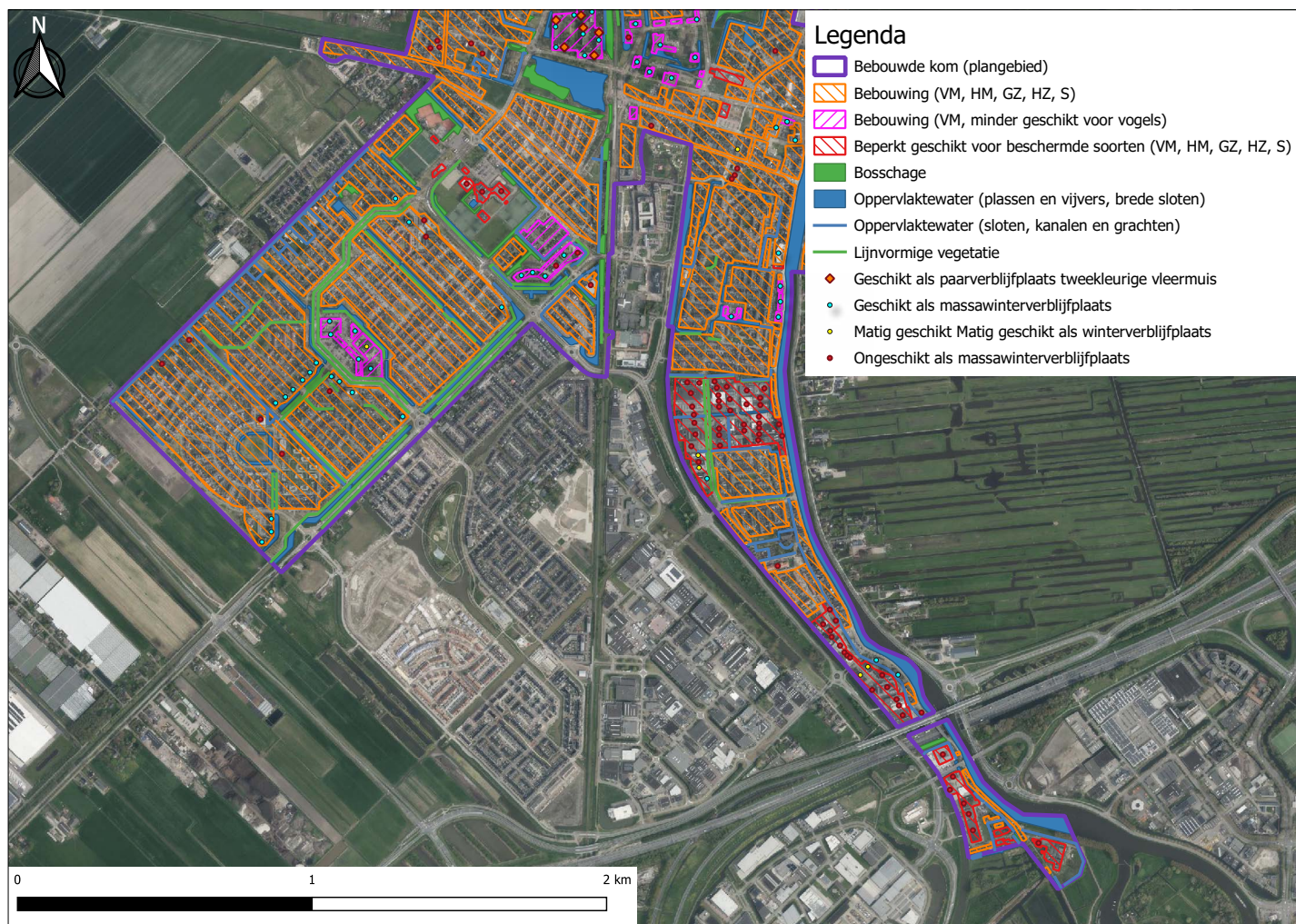

Figuur 2: Potentiebepaling van de gemeente Waddinxveen (noord). De potentiebepaling is gedaan aan de hand van de criteria als beschreven in paragraaf 3.2. In oranje zijn de delen aangegeven welke geschikt zijn voor de beschermde soorten. De huiszwaluw zal zich hierbij voornamelijk aan de randen bevinden. In blauw de delen die voor vleermuizen geschikt zijn en in mindere mate voor vogels. Binnen bovengenoemde eenheden is ook bebouwing aanwezig welke ongeschikt zijn voor de beschermde soorten. Gezien deze slechts sporadisch aanwezig zijn worden ze niet apart weergegeven op de tekening. Binnen de gebieden met industriële functies zijn geschikte gebouwen slechts sporadisch aanwezig. De voor massawinterverblijfplaats geschikte bebouwing is gemarkeerd met een blauwe stip. Matig of niet geschikte grotere gebouwen zijn respectievelijk weergegeven met een gele of rode stip. Bij matig geschikte gebouwen zijn geschikte openingen slechts beperkt aanwezig. Bij ongeschikte gebouwen zijn deze afwezig. Gebouwen geschikt als paarverblijfplaats van de tweekleurige vleermuis zijn gemarkeerd met een oranje ruit. Kraamverblijfplaatsen van vleermuizen kunnen in alle delen aanwezig zijn en worden nergens uitgesloten.

Gebruikte afkortingen: VM = vleermuizen; HM = huismus; GZ = gierzwaluw; SP = spreeuw; HZ = huiszwaluw.
Bron kaartmateriaal: PDOK, 2024.

Figuur 3: Potentiebepaling van de gemeente Waddinxveen (noord). De potentiebepaling is gedaan aan de hand van de criteria als beschreven in paragraaf 3.2. In oranje zijn de delen aangegeven welke geschikt zijn voor de beschermde soorten. De huiszwaluw zal zich hierbij voornamelijk aan de randen bevinden. In blauw de delen die voor vleermuizen geschikt zijn en in mindere mate voor vogels. Binnen bovengenoemde eenheden is ook bebouwing aanwezig welke ongeschikt zijn voor de beschermde soorten. Gezien deze slechts sporadisch aanwezig zijn worden ze niet apart weergegeven op de tekening. Binnen de gebieden met industriële functies zijn geschikte gebouwen slechts sporadisch aanwezig. De voor massawinterverblijfplaats geschikte bebouwing is gemarkeerd met een blauwe stip. Matig of niet geschikte grotere gebouwen zijn respectievelijk weergegeven met een gele of rode stip. Bij matig geschikte gebouwen zijn geschikte openingen slechts beperkt aanwezig. Bij ongeschikte gebouwen zijn deze afwezig. Gebouwen geschikt als paarverblijfplaats van de tweekleurige vleermuis zijn gemarkeerd met een oranje ruit. Kraamverblijfplaatsen van vleermuizen kunnen in alle delen aanwezig zijn en worden nergens uitgesloten.

Gebruikte afkortingen: VM = vleermuizen; HM = huismuis; GZ = gierzwaluw; SP = spreeuw; HZ = huiszwaluw.
Bron kaartmateriaal: PDOK, 2024.

6. VOORKOMEN EN BESCHERMDE FUNCTIES

In dit hoofdstuk wordt voor de verschillende relevante SMP-soorten een koppeling gemaakt tussen de verschillende inzichten die volgen uit de onderhavige studie. In de onderstaande paragrafen is per soort een koppeling gemaakt tussen de soortspecifieke ecologie, de bekende waarnemingen en verspreiding van deze soorten en de aanwezige potenties binnen de gemeente Waddinxveen. Per soort is in [Bijlage 2](#) kaartmateriaal opgenomen waarop bekende waarnemingen van de afgelopen 5 jaar staan weergegeven.

6.1.1 Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis is de meest voorkomende vleermuissoort binnen Nederland en komt ook voor binnen de gemeente Waddinxveen (Zoogdiervereniging, 2024). Verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis worden op vele verschillende locaties gevonden: spouwmuren, achter betimmering en daklijsten, onder dakpannen, in vleermuiskasten en in boomholtes. Dit is een kleine vleermuissoort, die in kieren en gaten vanaf 1 centimeter breed kan kruipen. Beschermde verblijfsfuncties binnen Nederland zijn zomerverblijfplaatsen, kraamverblijfplaatsen, paarverblijfplaatsen, winterverblijfplaatsen en massawinterverblijfplaatsen. Daarnaast zijn essentiële vliegroutes en foerageergebieden ook beschermd. Zonder deze essentiële vliegroutes en foerageergebieden zijn de nabij gelegen verblijfplaatsen niet meer functioneel zijn.

In [Bijlage 2A](#) is de verspreidingsdata van de gewone dwergvleermuis binnen de gemeente Waddinxveen opgenomen. Deze data geeft vermoedelijk geen volledig beeld van de verspreiding en bevat zowel data van verblijfplaatsen als losse waarnemingen. Omdat de gewone dwergvleermuis een zeer algemene soort is en in kleine ruimtes kan kruipen kan deze op zeer veel locaties voorkomen. Verblijfsmogelijkheden zijn aanwezig in geschikte bebouwing, maar ook vleermuiskasten, infrastructurele objecten als viaducten en bomen. Belangrijke foerageergebieden worden onder meer verwacht bij waterpartijen met beschutte oevers of langs bomenrijen die verspreid door de gemeente aanwezig zijn.

Toelichting op de afbeelding

Bebouwing binnen het plangebied geschikt voor beschermde soorten

6.1.2 Ruige dwergvleermuis

De ruige dwergvleermuis is een veel voorkomende vleermuissoort binnen Nederland en komt ook voor binnen de gemeente Waddinxveen (Zoogdiervereniging, 2024). Verblijfplaatsen van de ruige dwergvleermuis worden op vele verschillende locaties gevonden: spouwmuren, achter betimmering en daklijsten, onder dakpannen, in vleermuiskasten en boomholtes. Dit is een kleine vleermuissoort, die in kieren en gaten vanaf 1 centimeter breed kan kruipen. Beschermde verblijfsfuncties binnen Nederland zijn zomerverblijfplaatsen, paarverblijfplaatsen en winterverblijfplaatsen. Kraamverblijfplaatsen van ruige dwergvleermuis worden slechts incidenteel gevonden, omdat de ruige dwergvleermuis een migrerende soort is. De vrouwtjes trekken in het voorjaar naar Midden- en Oost-Europa om daar kraamkolonies te vormen. Daarnaast zijn essentiële vliegroutes en foerageergebieden ook beschermd. Zonder deze essentiële vliegroutes en foerageergebieden zijn de nabij gelegen verblijfplaatsen niet meer functioneel zijn. In [Bijlage 2B](#) is de verspreidingsdata van de ruige dwergvleermuis binnen de gemeente Waddinxveen opgenomen. Deze data geeft vermoedelijk geen volledig beeld van de verspreiding en bevat zowel data van verblijfplaatsen als losse waarnemingen. Omdat de ruige dwergvleermuis een zeer algemene soort is én in kleine ruimtes kan kruipen, kan deze op zeer veel locaties voorkomen. Belangrijke foerageergebieden worden onder meer verwacht bij waterpartijen met beschutte oevers of langs bomenrijen die verspreid door de gemeente aanwezig zijn.

6.1.3 Laatvlieger

De laatvlieger komt voor door heel Nederland en komt ook voor binnen de gemeente Waddinxveen (Zoogdiervereniging, 2024). Laatvliegers worden aangetroffen in spouwmuren, achter betimmering, onder daklijsten en dakpannen of onder lood rondom de schoorsteen. Soms worden ze ook op zolders aangetroffen. In de paarperiode gebruikt de laatvlieger vergelijkbare verblijfslocaties als gedurende de kraamtijd. De laatvlieger is één van de grootste vleermuissoorten van Nederland en kan daarom alleen weggkruipen indien de opening minimaal twee centimeter breed is. Beschermde verblijfsfuncties binnen Nederland zijn zomerverblijfplaatsen, kraamverblijfplaatsen, paarverblijfplaatsen en winterverblijfplaatsen. Daarnaast zijn essentiële vliegroutes en foerageergebieden ook beschermd. Zonder deze essentiële vliegroutes en foerageergebieden zijn de nabij gelegen verblijfplaatsen niet meer functioneel zijn.

Laatvliegers jagen voornamelijk boven open tot halfopen landschap, vooral in de beschutting van opgaande houtige elementen. Geschikte foerageergebieden voor laatvlieger betreffen onder meer (vochtige) graslanden en weilanden, kanalen, vaarten, tuinen en parken met vijvers.

Bij windstil weer wordt het open gebied belangrijker. Laatvliegers jagen hierbij voornamelijk op grotere soorten nachtvlinders, kevers en muggen. Binnen de gemeente Waddinxveen zijn waarnemingen van de laatvlieger bekend (zie [Bijlage 2C](#)). Belangrijke foerageergebieden voor laatvlieger worden onder meer verwacht in de buitengebieden gezien de soort graag foerageert in veenweidegebieden. Gezien groenstructuren, zoals parken en openbaar groen, binnen de bebouwde kom ook een belangrijke functie vervullen worden foeragerende laatvliegers niet uitgesloten binnen het plangebied.

6.1.4 Meervleermuis

De meervleermuis komt voor in een groot deel van Nederland en ook binnen de gemeente Waddinxveen (Zoogdiervereniging, 2024). De verblijfplaatsen van de meervleermuis bevinden zich vrijwel altijd in gebouwen. Hierbij kan gedacht worden aan kerkzolders, spouwmuren en onder dakpannen. Kraamkolonies kunnen bestaan uit tientallen tot honderden dieren. De kraamkolonies in Nederland bevinden zich voornamelijk in het westen en noorden van Nederland of in veenweidegebieden in het oostelijke deel van het land. Paarverblijfplaatsen zijn aangetroffen in vleermuiskasten en woonhuizen, ook paart de soort in zijn winterverblijfplaatsen. Een groot deel van de Nederlandse populatie verdwijnt in de winter. Winterverblijfplaatsen betreffen onder andere bunkers, forten, mergelgroevenvestigingen, oude steenfabrieken en kelders. Beschermde verblijfsfuncties binnen Nederland zijn zomerverblijfplaatsen, kraamverblijfplaatsen, paarverblijfplaatsen en winterverblijfplaatsen. Daarnaast zijn essentiële vliegroutes en foerageergebieden ook beschermd. Zonder deze essentiële vliegroutes en foerageergebieden zijn de nabij gelegen verblijfplaatsen niet meer functioneel zijn. De meervleermuis jaagt vlak boven open groot water en langs oevers van plassen, meren, kanalen, rivieren en vaarten. Binnen de gemeente Waddinxveen zijn waarnemingen van de meervleermuis bekend (zie [Bijlage 2D](#)). Binnen de gemeente zijn meerdere kraamverblijfplaatsen bekend. De grootste kraamkolonie betreft circa 30 dieren. Belangrijke foerageergebieden voor meervleermuis worden onder meer verwacht in de buitengebieden.

6.1.5 Overige vleermuissoorten

Andere vleermuissoorten die volgens de NDFF en de verspreidingsgegevens van de Zoogdiervereniging voorkomen binnen de gemeente Waddinxveen zijn de bosvleermuis, rosse vleermuis, watervleermuis, tweekleurige vleermuis en de baardvleermuis. Van de baardvleermuis is tevens bekend dat deze in Boskoop voorkomt. De kleine dwergvleermuis is nog slecht geïnventariseerd vanwege de sterke gelijkenis met de gewone dwergvleermuis en is daarom ook niet uit te sluiten binnen de gemeente Waddinxveen. Van bovenstaande soorten zijn rosse vleermuis en watervleermuis minder relevant voor het SMP, omdat dit boombewonende soorten zijn.

Van de rosse vleermuis is bekend dat deze bij uitzondering in gebouwen verblijft. Dit komt echter dusdanig weinig voor dat binnen het onderzoek de focus niet op deze soort wordt gelegd.

In [Bijlagen 2E en 2F](#) zijn de recente verspreidingsdata van waarnemingen waarvan de soort niet bekend is en minder waargenomen vleermuizen binnen de gemeente opgenomen. De tweekleurige vleermuis wordt in de zomer zeer zelden in woningen aangetroffen maar kan gezien zijn verspreiding niet in de gemeente worden uitgesloten. Binnen de gemeente zijn meerdere geschikte locaties aanwezig voor paarverblijfplaatsen waar de soort in het najaar kan verblijven. Het gaat hierbij om hoge gebouwen in de nabijheid van groen en open water.

Van de gewone grootoorvleermuis zijn binnen de gemeente geen recente waarnemingen bekend en er is momenteel geen indicatie dat de soort voorkomt binnen de gemeente. In een onderzoek uit 2018 (AQUA-TERRA, 217172) is gebleken dat net buiten het plangebied een verblijfplaats van de gewone grootoorvleermuis is aangetroffen. De soort kan, ondanks het beperkt aanwezig zijn van geschikt habitat, niet volledig worden uitgesloten binnen het plangebied. Ook kan de soort niet volledig worden uitgesloten gezien deze door zijn zachte sonar moeilijk waarneembaar is en makkelijk kan worden gemist. Hierbij wordt de soort voornamelijk verwacht aan de randen van de dorpskern bij donkere en groene delen.

Van de bosvleermuis is slechts een enkele waarneming bekend buiten de gemeentegrens. Gezien het beperkte aantal waarnemingen en het beperkt aanwezig zijn van geschikt habitat (bos en parkachtige omgeving) wordt niet verwacht dat de soort voorkomt binnen het plangebied.

6.1.6 Huismus

De huismus is een algemene broedvogel met een sterke afname in populatie sinds begin jaren tachtig. Omdat huismussen zeer standvastig zijn, blijven ze in de buurt van de geboorteplaats. De huismus broedt in kolonies en maakt het nest veelal onder dakpannen, in gaten en kieren van gebouwen en in nestkasten. Een nest kan alleen functioneel zijn wanneer er voldoende functionele leefomgeving in de nabije omgeving van het nest aanwezig is. Dit zijn bijvoorbeeld dichte hagen, zand- en waterplekken, groenblijvende struiken en kruidenrijke terreinen. Beschermde functies van huismussen zijn de nesten en bijbehorende essentiële functionele leefomgeving. Het nest is jaarrond beschermd vanwege de standvastigheid van huismussen, waardoor ze slecht uitwijken naar andere locaties.

Binnen de gemeente Waddinxveen komt de huismus algemeen voor. In [Bijlage 2G](#) is de verspreidingsdata van de nestindicerende gedragingen van de huismus opgenomen.

Huismuskolonies kunnen in potentie overal in de gemeente worden verwacht op locaties daar waar geschikte bebouwing aanwezig is in combinatie met geschikte elementen uit de leefomgeving van huismus.

6.1.7 Gierzwaluw

De gierzwaluw is een broedvogel die elk jaar rond eind april vanuit het zuiden migreert naar Nederland om hier te broeden. In augustus vertrekken ze weer naar het zuiden. Een gierzwaluw spendeert zijn hele leven in de lucht. Alleen om te broeden komen ze naar de grond. Net als de huismus is de gierzwaluw een koloniebroeder. Deze kan ook op dezelfde locaties als huismussen broeden: onder dakpakken, gaten en kieren van gebouwen en in nestkasten. Beschermde functies van gierzwaluw zijn de nesten en de bijbehorende uitvliegruimte (ze laten zich naar beneden vallen om op te stijgen).

Binnen de gemeente Waddinxveen komt de gierzwaluw algemeen voor. In [Bijlage 2I](#) is de verspreidingsdata van de nestindicerende gedragingen van de gierzwaluw opgenomen. Deze data bestaat uit de data van het NDFF aangevuld met de gegevens van eerder uitgevoerde onderzoeken.

6.1.8 Huiszwaluw

De huiszwaluw is een broedvogel waarvan de populatie sinds eind jaren zestig met ten minste 75% is afgenomen. De huiszwaluw bouwt oorspronkelijk van klei en zand een komvormig nest tegen rotswanden. Binnen Nederland gebruiken huiszwaluwen huizen van baksteen en beton voor nesten. Huiszwaluwen broeden in kolonieverband en ze hebben jaarlijks één of twee legsels. Huiszwaluwen nestelen zich onder overhangende dakranden, in schuren en tegen een ruwe of betonnen muur. De huiszwaluw eet verschillende vliegende insecten (vooral muggen). Voedsel en nestmateriaal worden gezocht op waterrijke plekken. Binnen de gemeente Waddinxveen komt de huiszwaluw voornamelijk voor buiten de dorpskernen of aan de rand van de bebouwing. In [Bijlage 2J](#) is de verspreidingsdata van de nestindicerende gedragingen van de huiszwaluw opgenomen.

6.1.9 Spreeuw

De spreeuw betreft een algemene broedvogel binnen Nederland. De broedvogelpopulatie is echter sterk afgenomen sinds de jaren negentig. Spreeuwen nestelen in natuurlijke holtes in bomen en in nestkasten, maar ook in gebouwen. In gebouwen nestelen spreeuwen onder het pannedak of in gaten en kieren van het gebouw. De spreeuw broedt van half april tot in juni en heeft één, soms twee legsels per jaar. Spreeuwen foerageren voornamelijk in weilanden en grasvelden waar ze zoeken naar insecten(larven). Binnen de gemeente Waddinxveen komt de spreeuw vrij algemeen voor. In [Bijlage 2H](#) is de verspreidingsdata van de nestindicerende gedragingen van spreeuw opgenomen.

7. CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN

In dit hoofdstuk wordt een conclusie beschreven van de bevindingen van het onderzoek. Daarnaast worden aanbevelingen gedaan voor het gebiedsdekkend, soortgericht onderzoek wat benodigd is bij de uitvoering van het SMP.

7.1 Te onderzoeken soorten

Uit de resultaten van de gebiedsgerichte quickscan volgt dat aanwezigheid van beschermde functies van verschillende soorten die relevant zijn voor SMP-onderzoek worden verwacht binnen de gemeente. De bebouwing in de gemeente is veelal geschikt om te worden benut door de verschillende gebouwgebonden soorten. Daarnaast is in de gemeente en in de directe omgeving geschikt leefgebied voor de betreffende soorten aanwezig. De volgende stap in het basisonderzoek betreft gebiedsdekkend soortgericht onderzoek. Het wordt aangeraden om de soorten als hieronder weergegeven te onderzoeken binnen de gemeente Waddinxveen in het kader van het SMP. Voor de vogelsoorten dienen de nest- en verblijfplaatsen in kaart gebracht te worden. Voor de vleermuizen betreft dit de functies zomer-, paar-, kraam- en winterverblijfplaats. Tevens dienen voor de gewone dwergvleermuis de massawinterverblijfplaatsen in kaart gebracht te worden.

- Huismus;
- Gierzwaluw;
- Huiszwaluw*;
- Spreeuw*;
- Gewone-, ruige- en kleine dwergvleermuis;
- Laatvlieger;
- Meervleermuis**
- Gewone grootoorvleermuis**;
- Tweekleurige vleermuis (inclusief paarverblijfplaatsen);
- Baardvleermuis.

*Categorie 5 van vogels met een jaar rond beschermde nest: we adviseren om deze soorten in te bedden in het SMP-onderzoek. Voor zowel spreeuw als huiszwaluw geldt dat de landelijke staat van instandhouding is beoordeeld als 'Zeer ongunstig'. Afgaande op de resultaten uit de literatuurstudie blijkt dat ook op lokaal niveau de betreffende soorten onder druk staan.

**Onderzoeken middels een maatwerkstrategie.

Toelichting op de afbeelding

Oppervlaktewater en lijnvormige beplanting binnen het plangebied

7.2 Aanbevelingen soortgericht onderzoek

De potentiekaarten ([Figuur 2 en 3](#)) in combinatie met de verzamelde verspreidingsgegevens ([Bijlage 2A t/m 2J](#)) van verschillende gebouwgebonden soorten binnen de gemeente Waddinxveen vormen een bruikbare basis voor de voortzetting van het basisonderzoek. Met behulp van deze handvatten kan gericht de benodigde onderzoeksinspanning en clustergrootte voor het gebiedsdekkend soortgericht onderzoek worden bepaald. Daarnaast worden complicerende factoren besproken die een gedegen onderzoeksuitvoering in de praktijk kunnen belemmeren.

We adviseren om voor de onderzoeksmethode voor gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger de 'Richtlijn Vleermuisonderzoek Grote Gebieden' te gebruiken (NGB en Zoogdiervereiniging, januari 2024). Voor andere soorten zal maatwerk benodigd zijn. Een mogelijkheid is vangonderzoek, waarbij individuen worden gevangen, gezenderd en de verblijfplaats wordt getraceerd. Aanbevolen wordt om dit onderzoek uit te voeren ter plaatse van de natuurgebieden aanwezig in de gemeente. Verder is voor huismuisonderzoek ook maatwerk benodigd. Ook dient voor het vleermuisonderzoek een warmtebeeldcamera gebruikt te worden, dit is ook een verplichting vanuit het protocol. Voor gierzwaluw is in het eerste kwartaal van 2024 een grote gebiedenprotocol (BRON!) gepubliceerd. Deze aanbevelingen zijn reeds opgenomen in de onderzoeksopzet welke in 2024 wordt uitgevoerd.

In het plangebied is onderzoek benodigd gericht op verschillende soorten vleermuizen en broedvogels (met jaarrond beschermd nest) benodigd. Binnen het plangebied zijn geen delen die volledig uitgesloten kunnen worden gezien ongeschikte bebouwing in onvoldoende mate aanwezig is.

We adviseren om bij uitvoering van het vleermuisonderzoek naast verblijfplaatsonderzoek in voldoende mate aandacht te besteden aan de aanwezige groenblauwe structuren die geschikt zijn om voor vleermuizen te fungeren als essentiële vliegroute of essentieel foerageergebied. Inzicht in de aanwezige netwerken van vleermuisverblijfplaatsen in combinatie met de vliegroutes en foerageergebieden is cruciaal om gericht en effectief mitigerende en compenserende maatregelen te kunnen treffen. Daarnaast kan op basis van die onderzoeksresultaten gericht worden bekeken op welke locaties de aanwezige groenblauwe structuren kunnen worden uitgebreid of versterkt.

BRONVERMELDING

Internetpagina's, programma's en online documenten

- Bij12 (2017). [Kennisdocumenten soorten natuurbescherming](#).
- Poppen, R. & Vogel, R. (2022). Staat van instandhouding van soorten van de Vogelrichtlijn zonder instandhoudingsdoelen in Natura 2000-gebieden.
- Google Streetview (2024).
- Haarsma, A.-J. (2011). [De meervleermuis in Nederland](#). Rapport nr. 2011.40. Zoogdierveniging, Nijmegen.
- NDFF-ecogrid (2017). [Uitvoerportaal van de Nationale Databank Flora en Fauna](#).
- [Bob Van den Driessche \(2020\). Monitoring van Tweekleurige vleermuis \(Vespertilio murinus murinus\) en andere vleermuizen langs de Noordzeekust: methoden en handleiding](#)
- Omgevingsdienst Haaglanden (2023). [Richtlijn soortenmanagementplannen Zuid-Holland](#). Versie 2 - Oktober 2023
- PDOK (2023). [Viewer](#).
- Provincie Zuid-Holland (2023). [Geodataviewer Natuurnetwerk Nederland](#).
- Rijksoverheid (2020). [Omgevingswet](#).
- Sovon (z.d.). Pagina's: [huismus](#), [gierzwaluw](#), [huiszwaluw](#), [spreeuw](#) Geraadpleegd in januari 2024
- Vleermuis.net (2018). [Soorten pagina's](#).
- Vogelbescherming Nederland (z.d). [Vogelgids](#).
- Zoogdierveniging (z.d.). Pagina's: [Startpagina vleermuizen](#), [gewone dwergvleermuis](#), [ruige dwergvleermuis](#), [laatvlieger](#)
- <https://waddinxveen.incijfers.nl/dashboard/> Geraadpleegd in maart 2024
- [verspreidingsatlas.nl](#). Geraadpleegd in januari 2024
- <https://www.staatsbosbeheer.nl/uit-in-de-natuur/locaties/bentwoud> Geraadpleegd in februari 2024
- <https://nl.wikipedia.org/wiki/Gouwebos> Geraadpleegd in februari 2024
- <https://groenalliantiemiddenholland.nl/recreatiegebieden/t+weegje/default.aspx> Geraadpleegd in februari 2024
- <https://www.ruimtelijkeplannen.nl/view> Geraadpleegd in februari 2024

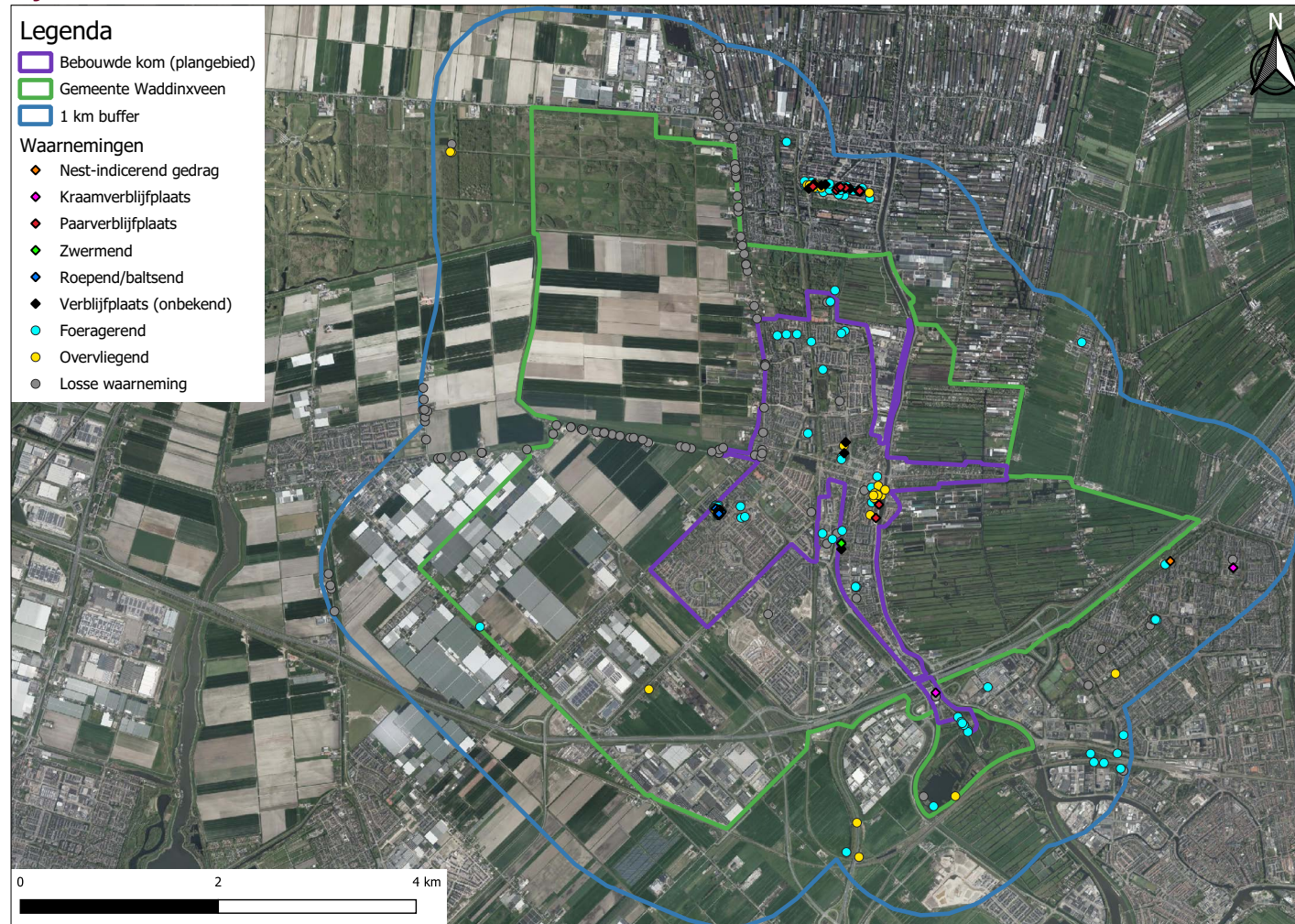
BIJLAGE 1 - PLANGEBIED

Figuur 4: Het plangebied is aangegeven met een paarse contour en de gemeente grens is weergegeven in groen. Het SMP beperkt zich tot het paarse deel.

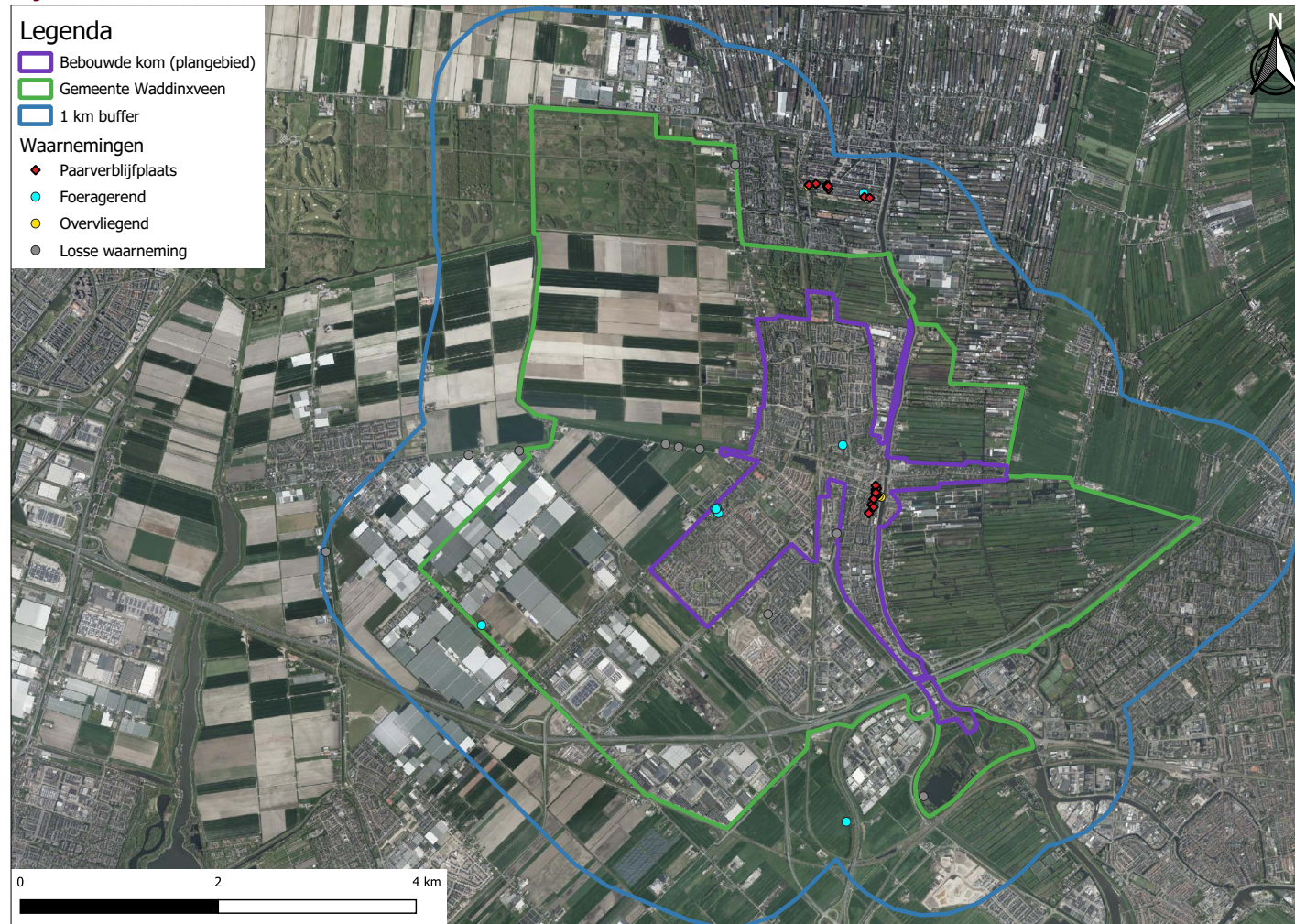
BIJLAGE 2A - WAARNEMINGEN BESCHERMDE SOORTEN - GEWONE DWERGVLEERMUIS

Figuur 5: kaart met waarnemingen van de gewone dwergvleermuis binnen de gemeente Waddinxveen. De data in deze kaart bestaat uit alle waarnemingen van de NDFF en verblijfswaarnemingen uit eerder uitgevoerde onderzoeken. Onderscheid is gemaakt tussen de typen verblijfplaatsen, foeragerende en overvliegende dieren en losse waarnemingen. Inzoomen vergroot de leesbaarheid.

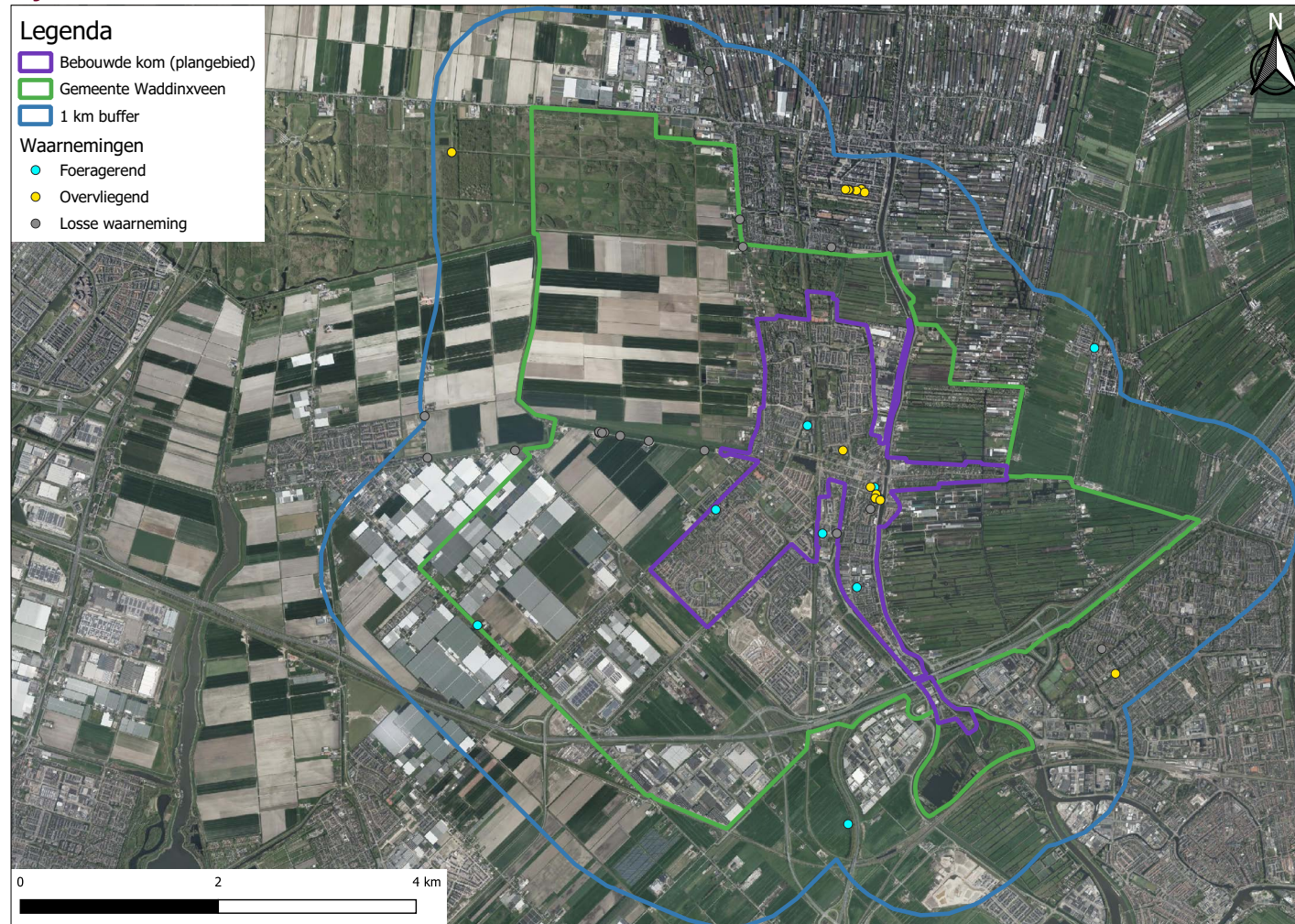
BIJLAGE 2B - WAARNEMINGEN BESCHERMDE SOORTEN - RUIGE DWERGVLEERMUIS

Figuur 6: kaart met waarnemingen van de ruike dwergvleermuis binnen de gemeente Waddinxveen. De data in deze kaart bestaat uit alle waarnemingen van de NDFF en verblijfswaarnemingen uit eerder uitgevoerde onderzoeken. Onderscheid is gemaakt tussen de typen verblijfplaatsen, foeragerende en overvliegende dieren en losse waarnemingen. Inzoomen vergroot de leesbaarheid.

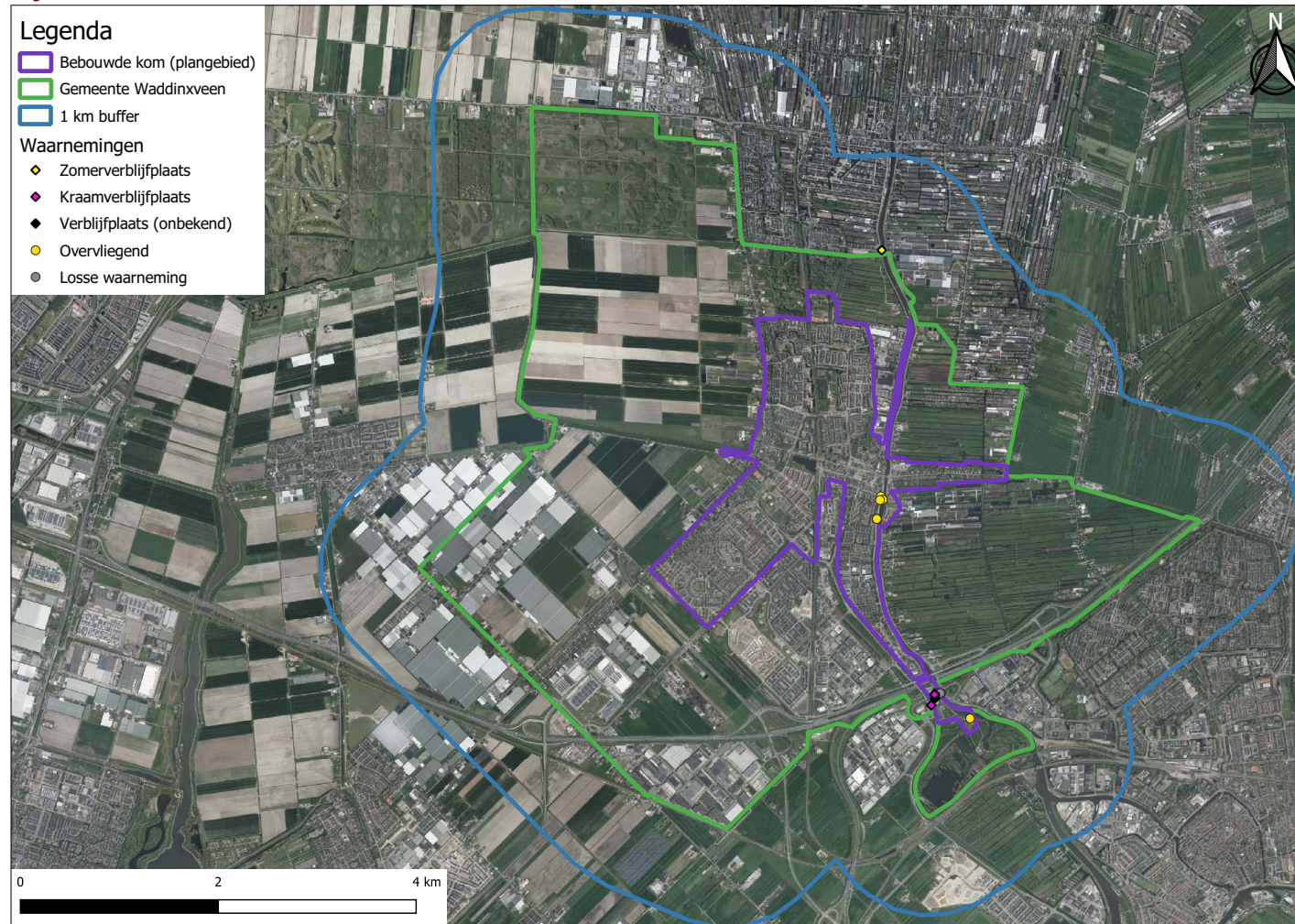
BIJLAGE 2C - WAARNEMINGEN BESCHERMDE SOORTEN - LAATVLIIEGER

Figuur 7: kaart met waarnemingen van de laatvlieger binnen de gemeente Waddinxveen. De data in deze kaart bestaat uit alle waarnemingen van de NDFF en verblijfwaarnemingen uit eerder uitgevoerde onderzoeken. Onderscheid is gemaakt tussen de typen verblijfplaatsen, foeragerende en overvliegende dieren en losse waarnemingen. Inzoomen vergroot de leesbaarheid.

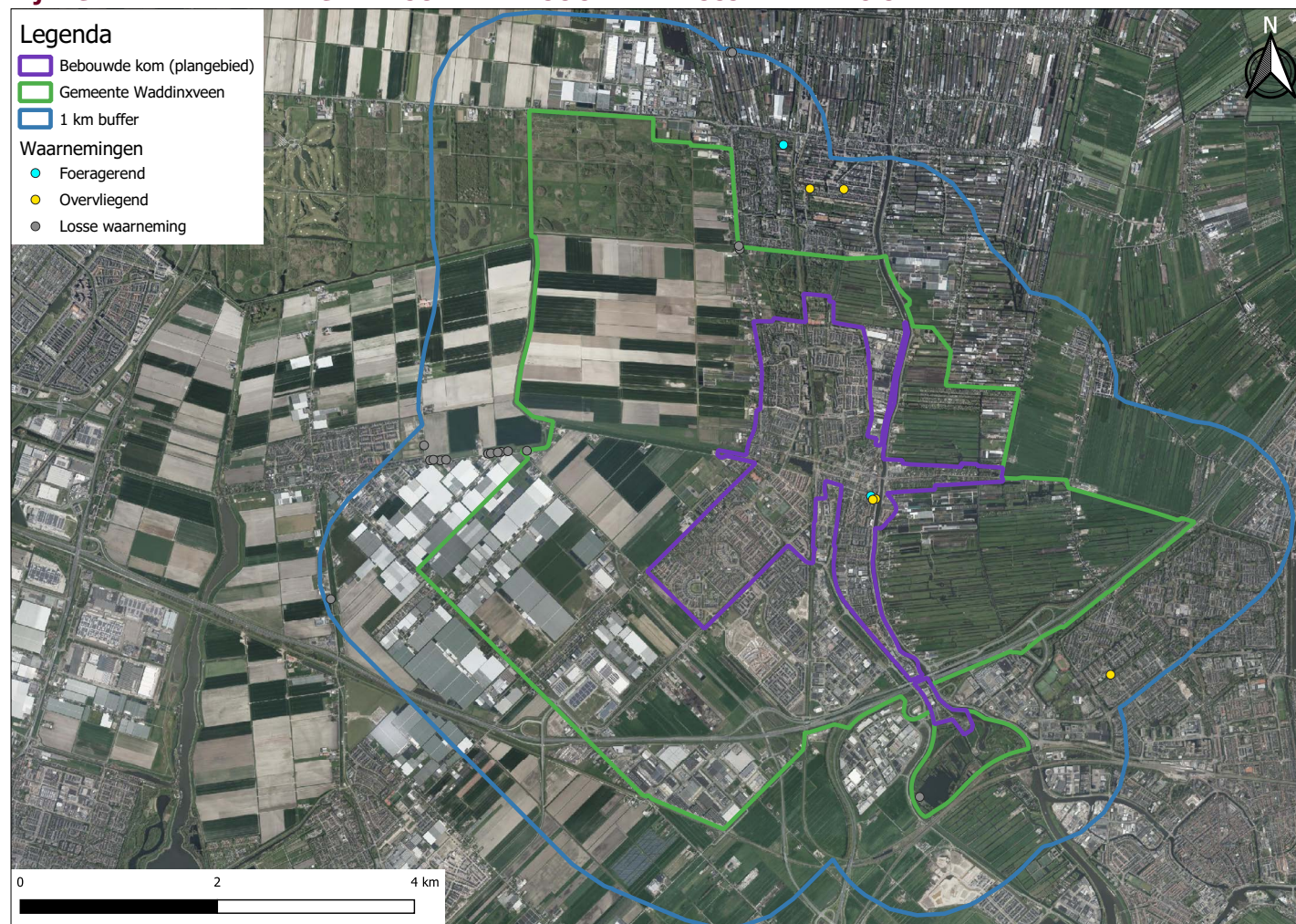
BIJLAGE 2D - WAARNEMINGEN BESCHERMDE SOORTEN - MEERVLEERMUIS

Figuur 8: kaart met waarnemingen van de meervleermuis binnen de gemeente Waddinxveen. De data in deze kaart bestaat uit alle waarnemingen van de NDFF en verblijfswaarnemingen uit eerder uitgevoerde onderzoeken. Onderscheid is gemaakt tussen de typen verblijfplaatsen, foeragerende en overvliegende dieren en losse waarnemingen. Inzoomen vergroot de leesbaarheid.

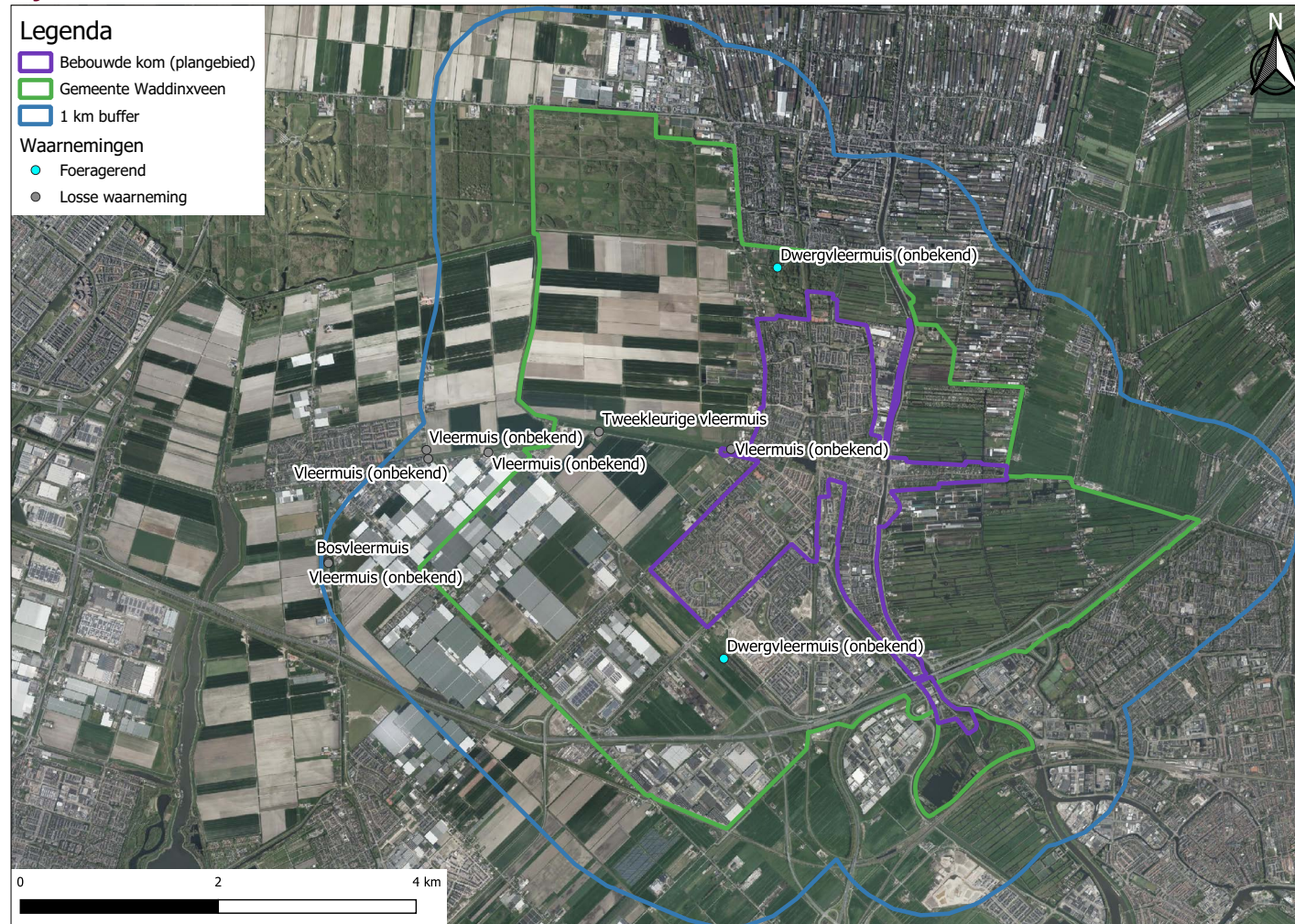
BIJLAGE 2E - WAARNEMINGEN BESCHERMDE SOORTEN - ROSSE VLEERMUIS

Figuur 9: kaart met waarnemingen van de rosse vleermuis binnen de gemeente Waddinxveen. De data in deze kaart bestaat uit alle waarnemingen van de NDFF en verblijfswaarnemingen uit eerder uitgevoerde onderzoeken. Onderscheid is gemaakt tussen de typen verblijfplaatsen, foeragerende en overvliegende dieren en losse waarnemingen. Inzoomen vergroot de leesbaarheid.

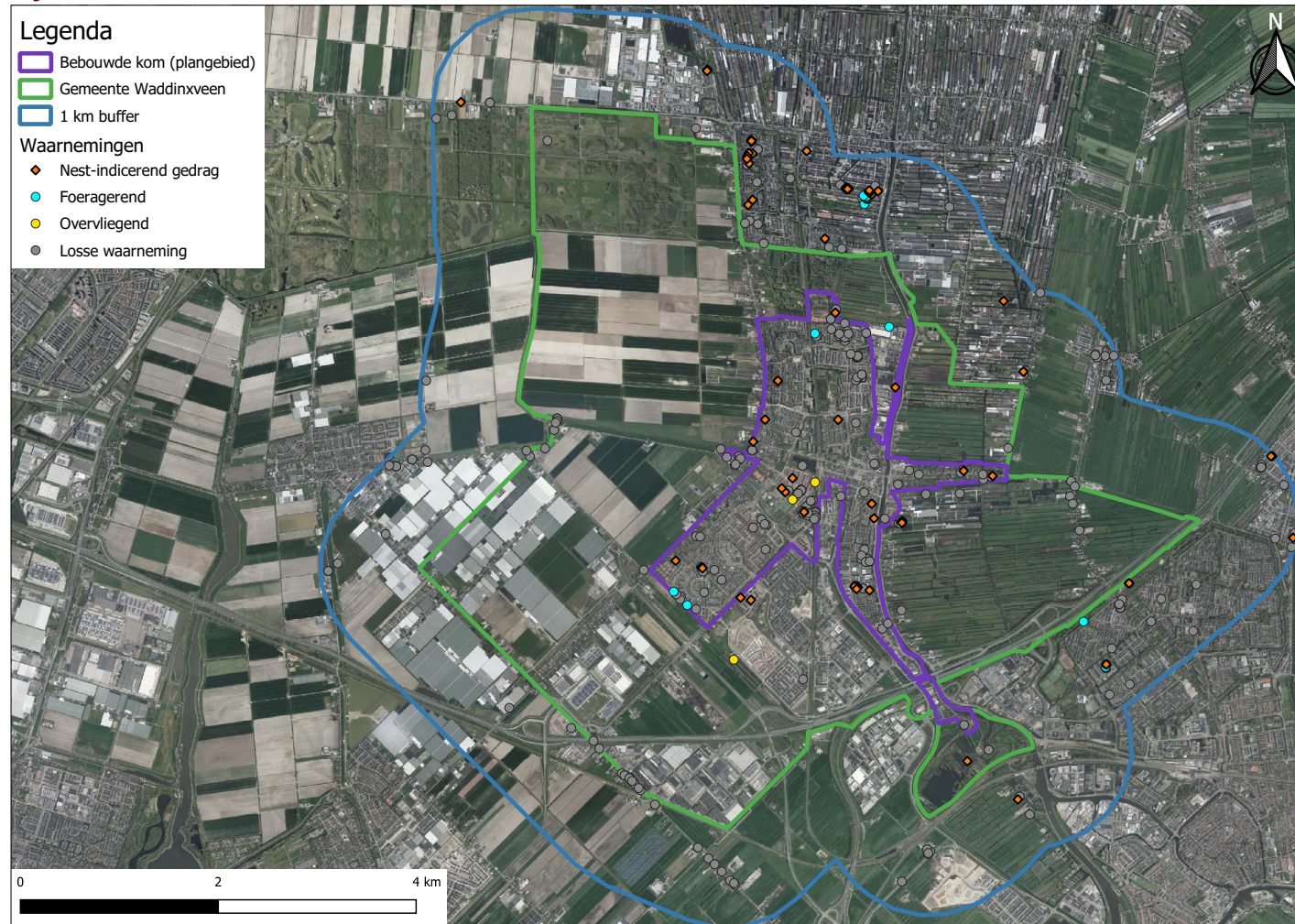
BIJLAGE 2F - WAARNEMINGEN BESCHERMDE SOORTEN - OVERIGE EN ONBEKENDE VLEERMUISSOORTEN

Figuur 10: kaart met waarnemingen van onbekende vleermuissoorten binnen de gemeente Waddinxveen. De data in deze kaart bestaat uit alle waarnemingen van de NDFF en verblijfswaarnemingen uit eerder uitgevoerde onderzoeken. Onderscheid is gemaakt tussen de typen verblijfplaatsen, foeragerende en overvliegende dieren en losse waarnemingen. Inzoomen vergroot de leesbaarheid.

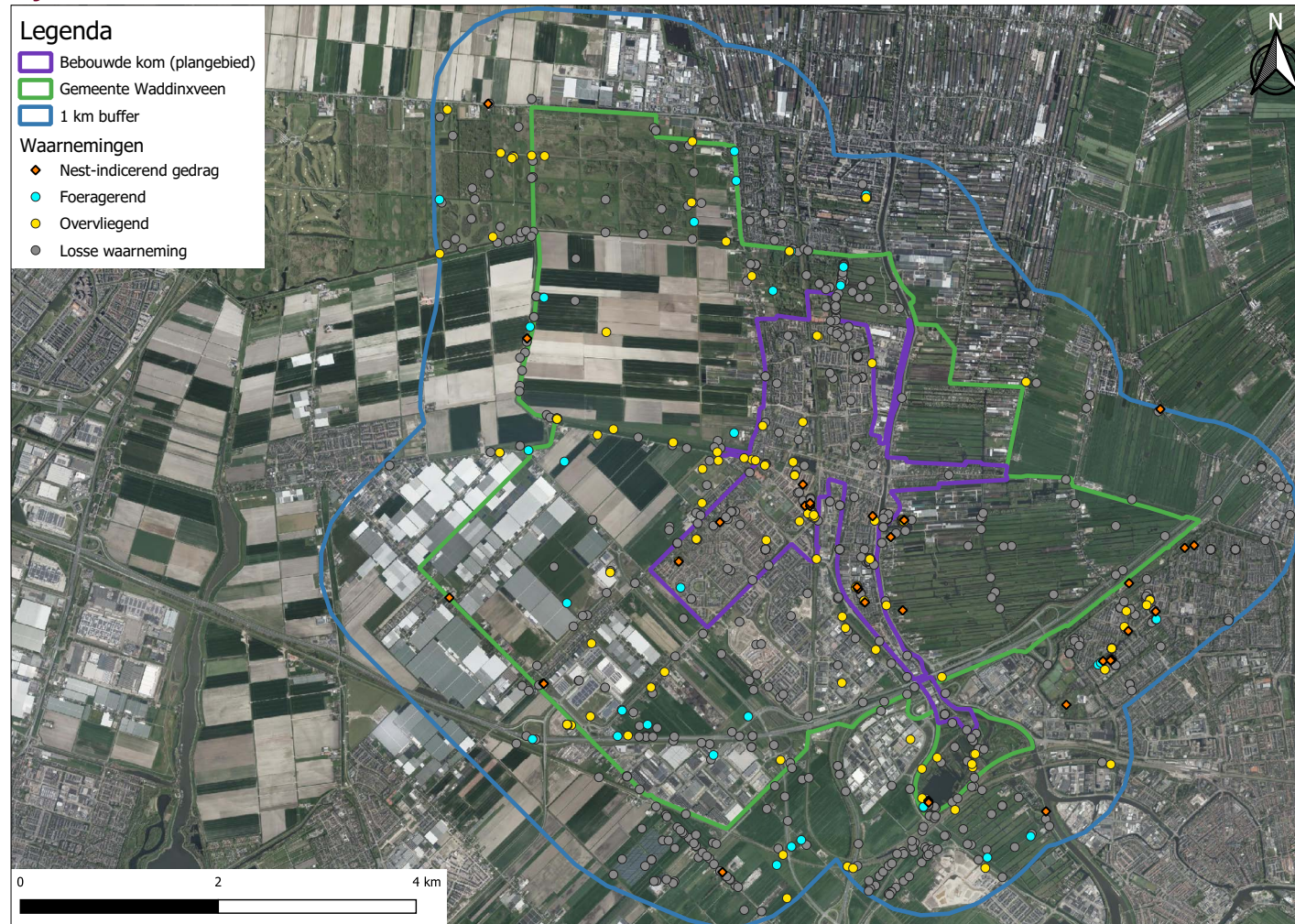
BIJLAGE 2G - WAARNEMINGEN BESCHERMDE SOORTEN - HUISMUS

Figuur 11: kaart met waarnemingen van de huismus binnen de gemeente Waddinxveen. De data in deze kaart bestaat uit alle waarnemingen van de NDFF en verblijfswaarnemingen uit eerder uitgevoerde onderzoeken. Onderscheid is gemaakt tussen nest-indicerend gedrag, foeragerende dieren en losse waarnemingen. Inzoomen vergroot de leesbaarheid.

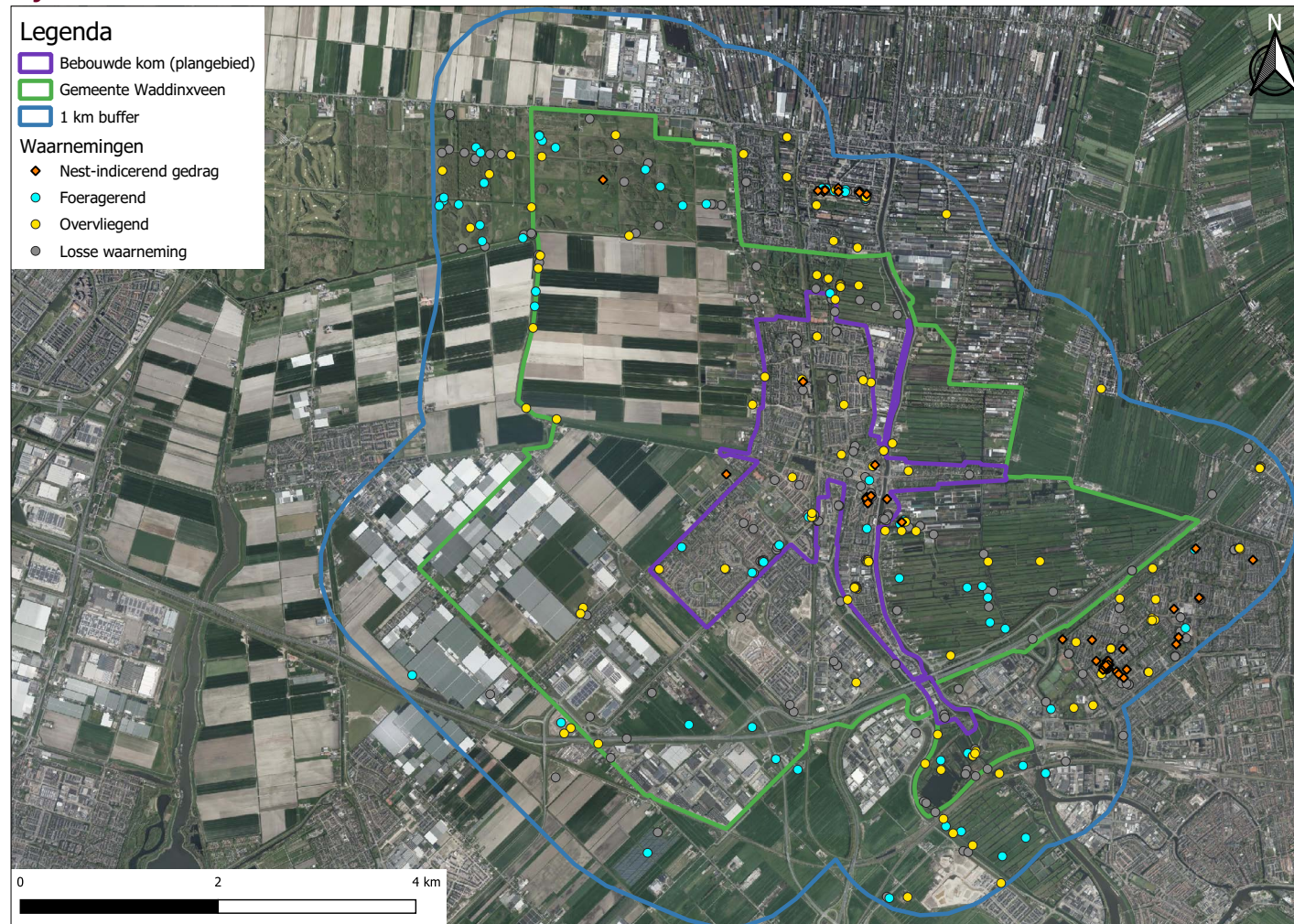
BIJLAGE 2H - WAARNEMINGEN BESCHERMDE SOORTEN - SPREEUW

Figuur 12: kaart met waarnemingen van de spreeuw binnen de gemeente Waddinxveen. De data in deze kaart bestaat uit alle waarnemingen van de NDFF en verblijfswaarnemingen uit eerder uitgevoerde onderzoeken. Onderscheid is gemaakt tussen nest-indicerend gedrag, foeragerende dieren en losse waarnemingen. Inzoomen vergroot de leesbaarheid.

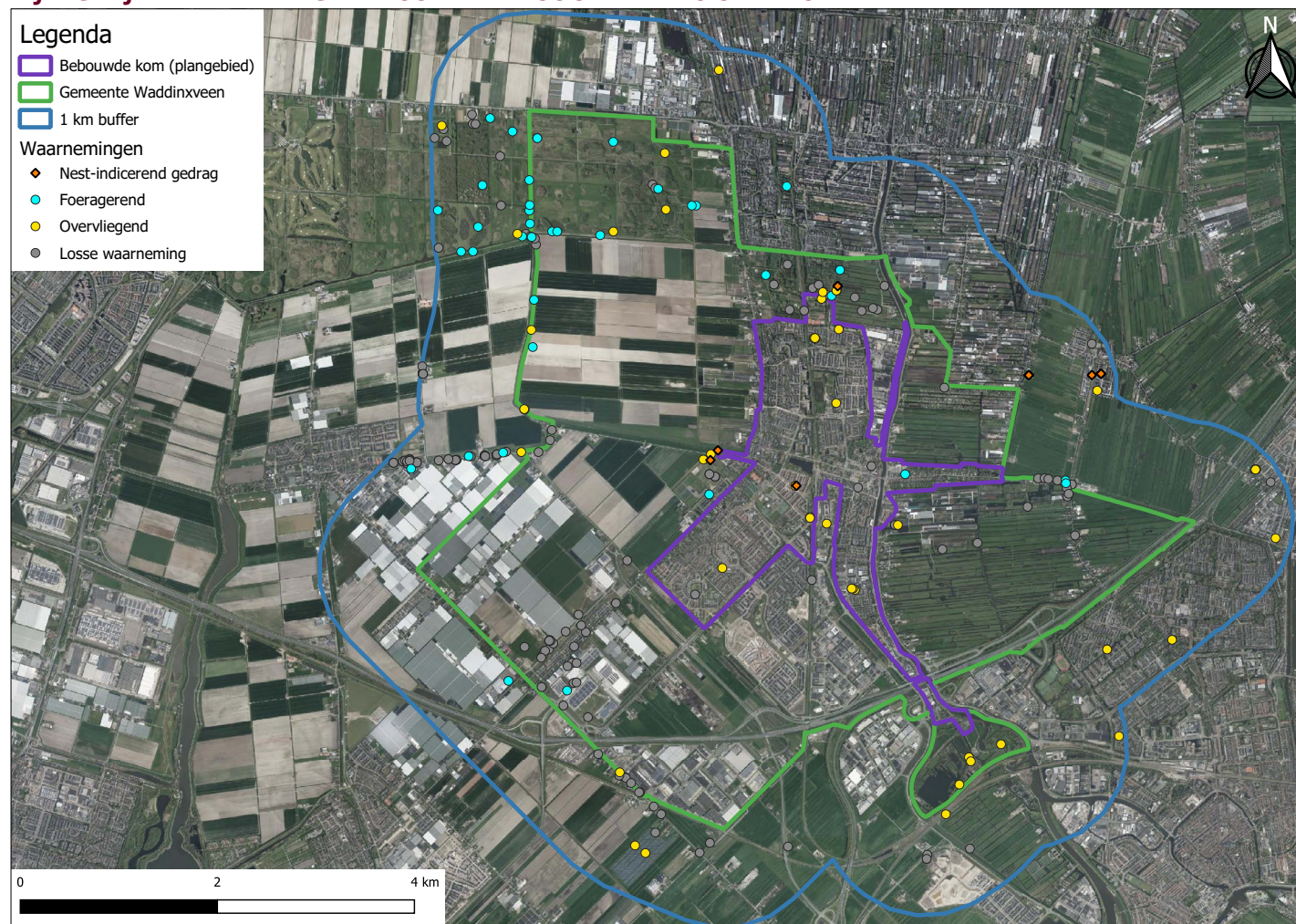
BIJLAGE 2I - WAARNEMINGEN BESCHERMDE SOORTEN - GIERZWALUW

Figuur 13: kaart met waarnemingen van de gierzwaluw binnen de gemeente Waddinxveen. De data in deze kaart bestaat uit alle waarnemingen van de NDFF en verblijfswaarnemingen uit eerder uitgevoerde onderzoeken. Onderscheid is gemaakt tussen nest-indicerend gedrag, foeragerende dieren en losse waarnemingen. Inzoomen vergroot de leesbaarheid.

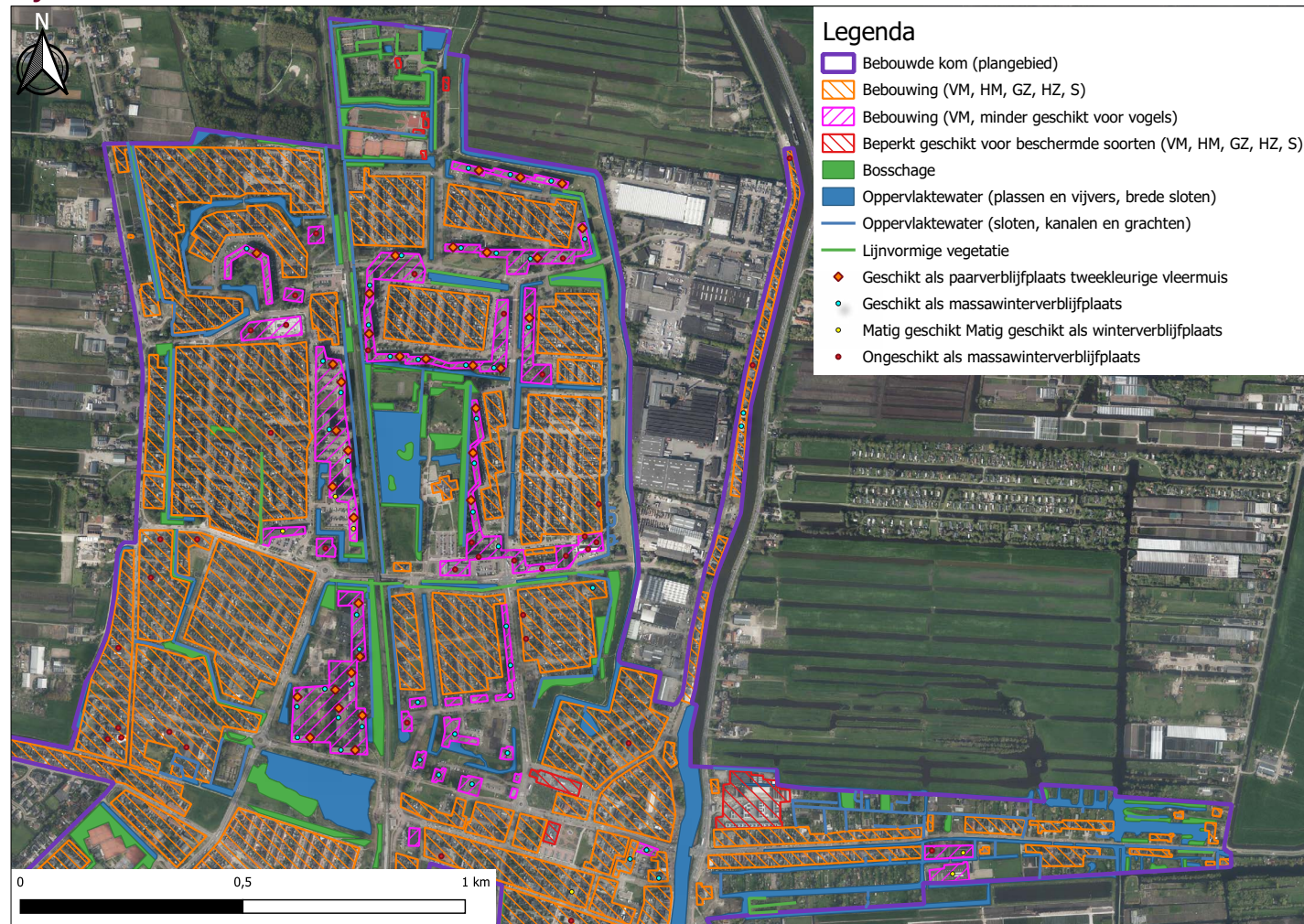
BIJLAGE 2J - WAARNEMINGEN BESCHERMDE SOORTEN - HUISZWALUW

Figuur 14: kaart met waarnemingen van de huiswaluw binnen de gemeente Waddinxveen. De data in deze kaart bestaat uit alle waarnemingen van de NDFF en verblijfswaarnemingen uit eerder uitgevoerde onderzoeken. Onderscheid is gemaakt tussen nest-indicerend gedrag, foeragerende dieren en losse waarnemingen. Inzoomen vergroot de leesbaarheid.

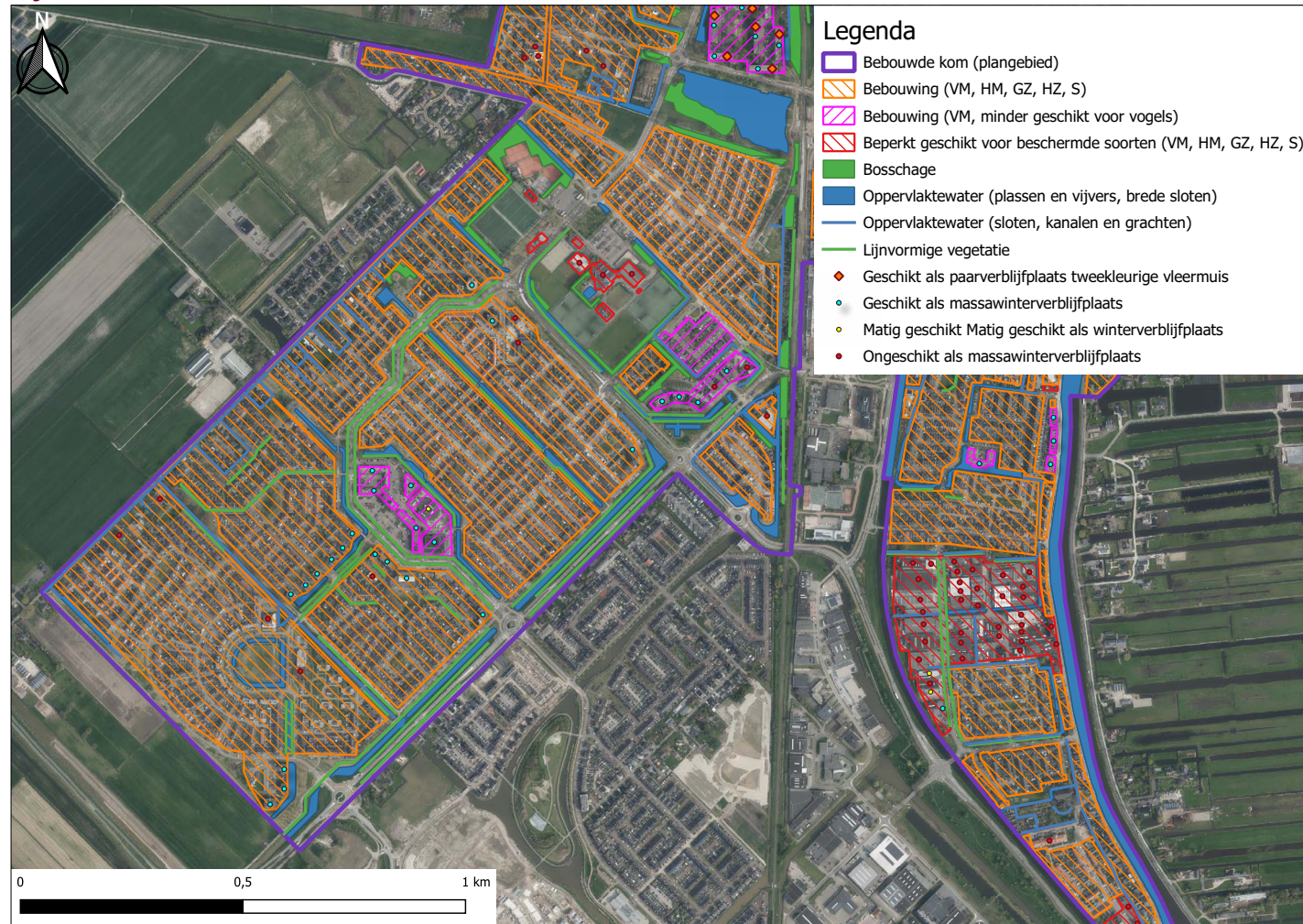
BIJLAGE 3 - POTENTIEBEPALING

Figuur 15: Potentiebeoordeling van de gemeente Waddinxveen (noord). In oranje zijn de delen aangegeven welke geschikt zijn voor de beschermde soorten. De huiszwaluw zal zich hierbij voornamelijk aan de randen bevinden. In blauw de delen die enkel voor vleermuizen geschikt zijn. Binnen bovengenoemde eenheden is ook bebouwing aanwezig welke ongeschikt zijn voor de beschermde soorten. Gezien deze slechts sporadisch aanwezig zijn worden ze niet apart weergegeven op de tekening. Binnen de gebieden met industriële functies zijn geschikte gebouwen slechts sporadisch aanwezig. De voor massawinterverblijfplaats geschikte bebouwing is gemarkeerd met een blauwe stip. Matig of niet geschikte grotere gebouwen zijn respectievelijk weergegeven met een gele of rode stip. Bij matig geschikte gebouwen zijn geschikte openingen slechts beperkt aanwezig. Bij ongeschikte gebouwen zijn deze afwezig. Gebouwen geschikt als paarverblijfplaats van de tweekleurige vleermuis zijn gemarkeerd met een oranje ruit.

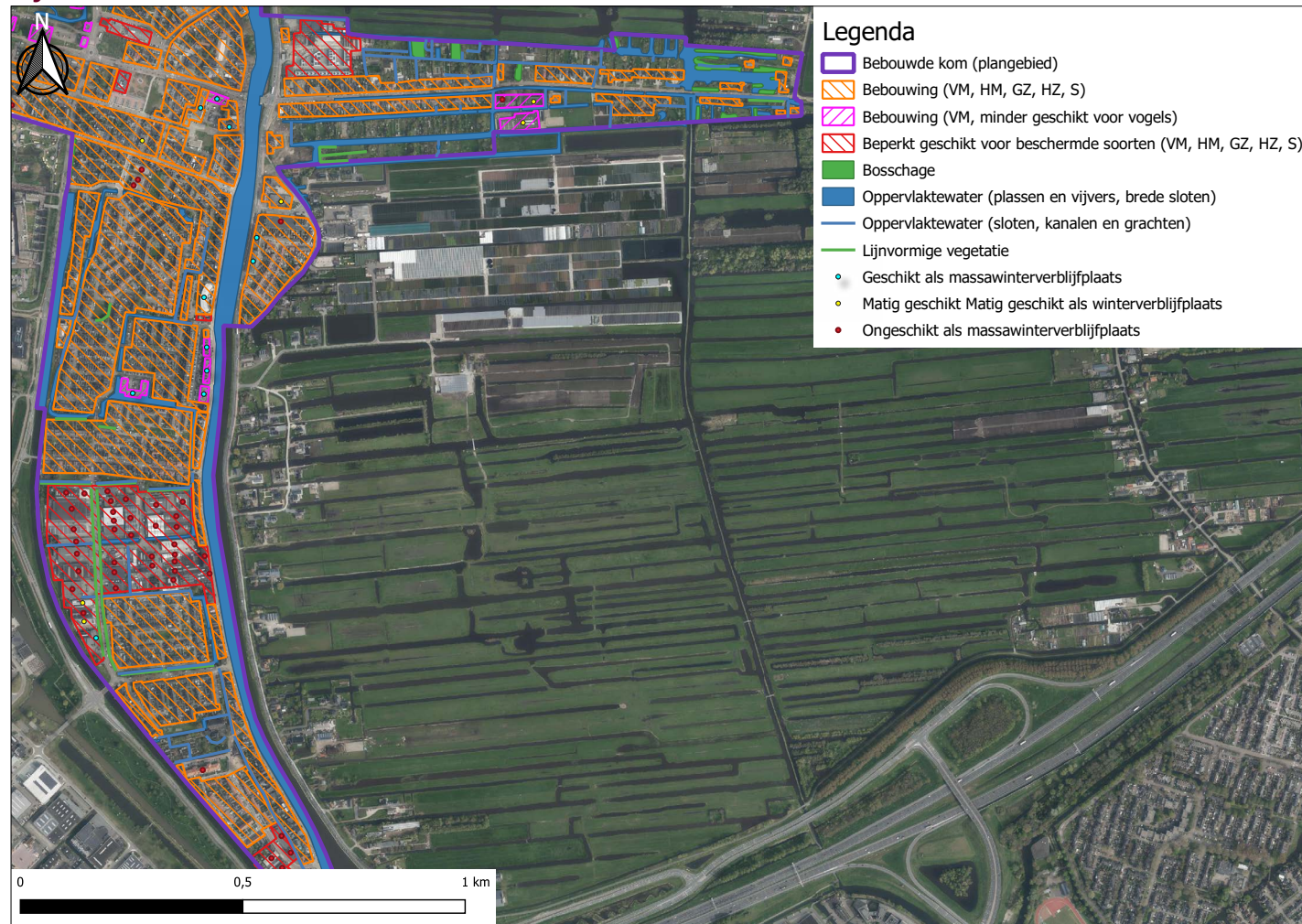
BIJLAGE 3 - POTENTIEBEPALING

Figuur 16: Potentiebeoordeling van de gemeente Waddinxveen (noord). In oranje zijn de delen aangegeven welke geschikt zijn voor de beschermde soorten. De huiszwaluw zal zich hierbij voornamelijk aan de randen bevinden. In blauw de delen die enkel voor vleermuizen geschikt zijn. Binnen bovengenoemde eenheden is ook bebouwing aanwezig welke ongeschikt zijn voor de beschermde soorten. Gezien deze slechts sporadisch aanwezig zijn worden ze niet apart weergegeven op de tekening. Binnen de gebieden met industriële functies zijn geschikte gebouwen slechts sporadisch aanwezig. De voor massawinterverblijfplaats geschikte bebouwing is gemarkeerd met een blauwe stip. Matig of niet geschikte grotere gebouwen zijn respectievelijk weergegeven met een gele of rode stip. Bij matig geschikte gebouwen zijn geschikte openingen slechts beperkt aanwezig. Bij ongeschikte gebouwen zijn deze afwezig. Gebouwen geschikt als paarverblijfplaats van de tweekleurige vleermuis zijn gemarkeerd met een oranje ruit.

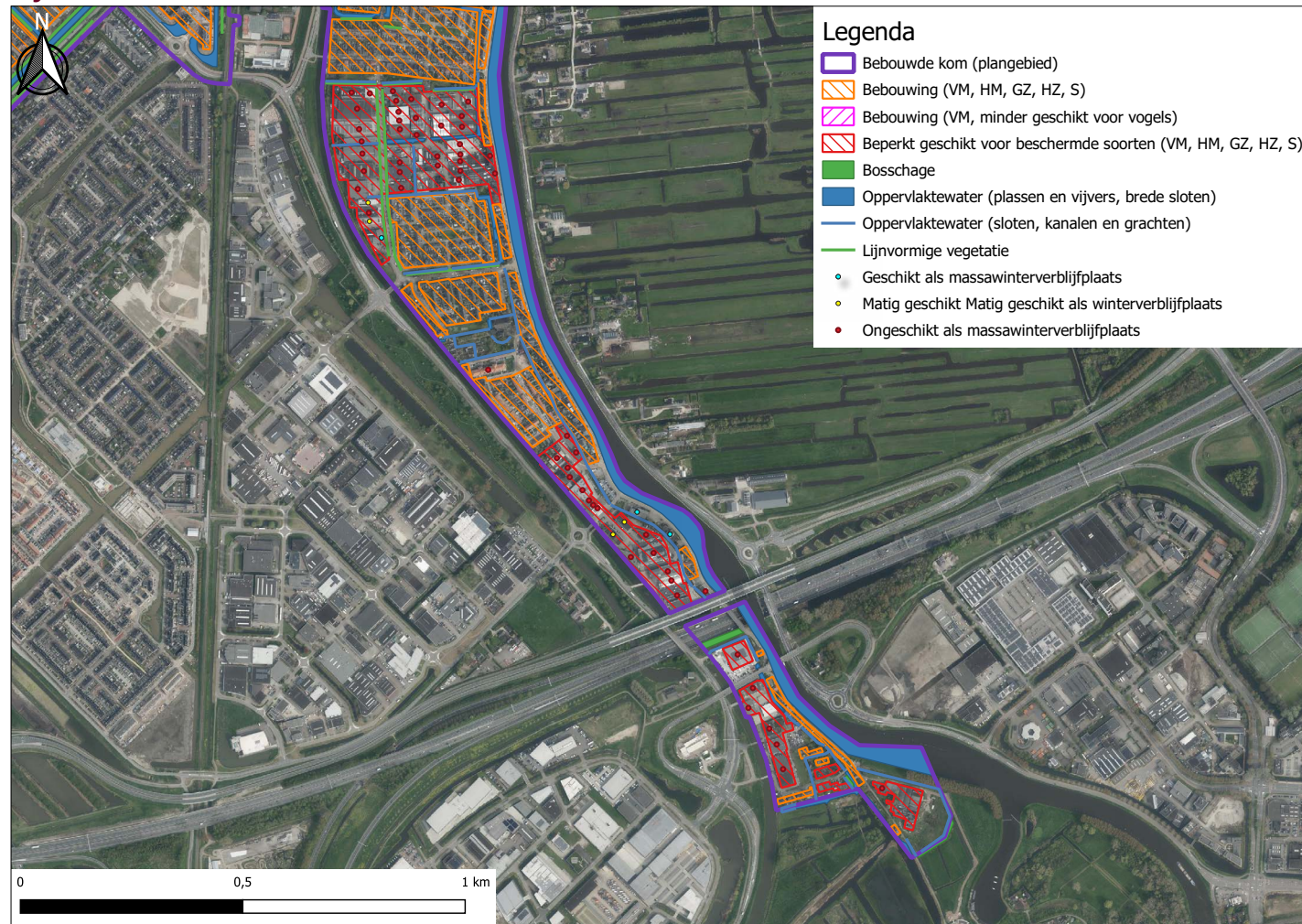
BIJLAGE 3 - POTENTIEBEPALING

Figuur 17: Potentiebeoordeling van de gemeente Waddinxveen (noord). In oranje zijn de delen aangegeven welke geschikt zijn voor de beschermde soorten. De huiszwaluw zal zich hierbij voornamelijk aan de randen bevinden. In blauw de delen die enkel voor vleermuizen geschikt zijn. Binnen bovengenoemde eenheden is ook bebouwing aanwezig welke ongeschikt zijn voor de beschermde soorten. Gezien deze slechts sporadisch aanwezig zijn worden ze niet apart weergegeven op de tekening. Binnen de gebieden met industriële functies zijn geschikte gebouwen slechts sporadisch aanwezig. De voor massawinterverblijfplaats geschikte bebouwing is gemarkeerd met een blauwe stip. Matig of niet geschikte grotere gebouwen zijn respectievelijk weergegeven met een gele of rode stip. Bij matig geschikte gebouwen zijn geschikte openingen slechts beperkt aanwezig. Bij ongeschikte gebouwen zijn deze afwezig. Gebouwen geschikt als paarverblijfplaats van de tweekleurige vleermuis zijn gemarkeerd met een oranje ruit.

BIJLAGE 3 - POTENTIEBEPALING

Figuur 18: Potentiebeoordeling van de gemeente Waddinxveen (noord). In oranje zijn de delen aangegeven welke geschikt zijn voor de beschermde soorten. De huiszwaluw zal zich hierbij voornamelijk aan de randen bevinden. In blauw de delen die enkel voor vleermuizen geschikt zijn. Binnen bovengenoemde eenheden is ook bebouwing aanwezig welke ongeschikt zijn voor de beschermde soorten. Gezien deze slechts sporadisch aanwezig zijn worden ze niet apart weergegeven op de tekening. Binnen de gebieden met industriële functies zijn geschikte gebouwen slechts sporadisch aanwezig. De voor massawinterverblijfplaats geschikte bebouwing is gemarkeerd met een blauwe stip. Matig of niet geschikte grotere gebouwen zijn respectievelijk weergegeven met een gele of rode stip. Bij matig geschikte gebouwen zijn geschikte openingen slechts beperkt aanwezig. Bij ongeschikte gebouwen zijn deze afwezig. Gebouwen geschikt als paarverblijfplaats van de tweekleurige vleermuis zijn gemarkeerd met een oranje ruit.

Over ons

Habitus is een vooruitstrevend advies- en onderzoeksbureau voor biodiversiteit en natuurwetgeving. Wij zijn als organisatie **betrokken** bij de klant. Wij zorgen door **constante ontwikkeling** van onze diensten voor verhoging van de tevredenheid van onze klanten over onze dienstverlening. Wij zijn experts met **passie** voor ons vak en zorgen voor een soepel traject door kwaliteitsdiensten te bieden. Wij helpen onze klanten met praktisch advies over biodiversiteit en beschermde soorten. Wij geloven in langdurige samenwerking met opdrachtgevers, partners en collega's op een wijze die wederzijds voordeel oplevert.

Onze missie en kernwaarden

Het is onze missie om **de biodiversiteit te beschermen en te verhogen**. Met het team van collega's werken we dagelijks in vele projecten met passie aan onze missie. Met wetgeving gerelateerde adviezen dragen we bij aan de bescherming van soorten en zo aan bescherming van biodiversiteit. Met biodiversiteitsadviezen dragen we gericht en direct bij aan het verhogen van de biodiversiteit. Onze kernwaarden zijn:

- betrokken bij onze klanten
- constante ontwikkeling van onze dienstverlening
- passie voor natuur.

Klanttevredenheid en kwaliteit

Wij staan voor de kwaliteit die we leveren. Onder kwaliteit verstaan wij de mate waarin aan de klantverwachting wordt voldaan of wordt overtroffen. De klant is dus degene die bepaalt of wij kwaliteit leveren. Onze dienstverlening wordt door klanten gemiddeld met hoger dan een acht beoordeeld. Dit geeft aan dat we een passende invulling geven aan de klantverwachting.

Wij vinden dat we in eerste instantie zelf aan de lat staan voor de te leveren kwaliteit. Om die reden hebben wij dan ook onze eigen kwaliteitseisen geformuleerd. In samenspraak met onze opdrachtgevers bepalen we de gewenste kwaliteit van een dienst.

Over ons logo

Libellen zijn prachtige insecten. Het is dan ook geen toeval dat we voor inspiratie voor ons logo geput hebben uit de fraaie en diverse vormen die de orde van libellen rijk is. Wist je bijvoorbeeld dat elke soort unieke vleugelkenmerken heeft?

De paarse kleuren zijn een combinatie van blauw (dat staat voor stabiliteit) en de energie van rood. Paars staat ook voor **passie** en wordt verder geassocieerd met kracht, waardigheid (royalty), creativiteit en ambitie.

